

poznawanie kultury, obyczajów, mentalności miejscowej ludności i przyzwyczajanie się do „stylu brazylijskiego”. Po 6 miesiącach zostałem przydzielony do pracy duszpasterskiej do parafii w Manguagua, położonej nad oceanem, blisko miasta Santos. Dom parafialny położony jest nad samą plażą. Nie było łatwo. Trudno było przyzwyczać się do szumu oceanu i oczywiście tęsknota do ziemi ojczystej dawała się we znaki. Była to pierwsza przymiarka do pracy duszpasterskiej. Po kilku miesiącach pracy w Manguagua, zostałem skierowany do parafii pw. św. Cecylii w Resende, stan Rio de Janeiro. Tutaj dopiero zaczęła się prawdziwa praca duszpasterska (1981 – 1988). Diecezja, w której pracowałem, była i jest znana jako „Diocese da Teologia da Libertacao” - teologii wyzwolenia - to znaczy wyzwolenia człowieka, ciała i duszy, od zła, wyzwolenia od grzechu, niesprawiedliwości, ucisku, wyzysku i dyskryminacji. Dla nas, księży z Polski, był to pewien szok. Trzeba było się przestawić, nie tylko co do stylu pracy, ale także w mentalności. W tych latach, z pomocą katolików z Niemiec i oczywiście ofiarnością parafian, został wybudowany kościół pod wezwaniem Chrystusa Zmartwychwstałego. W latach 1988-1994 pracowałem w parafii Nossa Senhora dos Pobres w Sao Paulo (czwarte miasto na świecie, co do liczebności mieszkańców), a w latach 1994-1997 w parafii Santa Rita de Cassia w Tres Coracoes. W tym właśnie mieście urodził się piłkarz światowej sławy - Pelé.

Od 1 III 1997 r. pracuję w parafii Chrystusa Zmartwychwstałego w Franco da Rocha.

W każdą niedzielę odprawiam 4 Msze św. i udzielam sakramentu chrztu św. Do parafii należy 6 kaplic. W tym roku skończymy budowę kościoła parafialnego. Oczywiście, cała działalność duszpasterska nie opiera się tylko na udzielaniu sakramentów, ale także na pracy w grupach. I tak na przykład w mojej parafii istnieje 15 grup duszpasterskich. W każdy piątek odwiedzam chorych w szpitalu psychiatrycznym położonym na terenie parafii. Sprawy administracyjne także zajmują dużo czasu.

Ks. Piotr Schewior

Urodził się 27 VI 1963 r. w Gnieźnie. Syn Alfonsa i Stefanii. Święcenia kapłańskie przyjął 4 VI 1988 r. w Gnieźnie. Obecnie jest kapłanem Diecezji Kaliskiej.

Ukończył Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne w Gnieźnie (1982-1988) oraz Papieski Uniwersytet Gregoriański (prawo kanoniczne) w Rzymie (1992-1994).

Wikariusz parafii: Świętego Ducha w Inowrocławiu (1988-1991), Chrystusa Króla w Jarocinie (1991-1996), parafii katedralnej św. Mikołaja w Kaliszu (1994-1996).

W 1996 r. przygotowywał się w Centrum Formacji Misyjnej do pracy misyjnej w Brazylii, do której wyjechał w roku 1997.

Brazylia, 2001

Mieszkam na peryferiach stolicy Brazylii. Moja parafia liczy 60 tys. ludzi. Praca jest ciężka – na przedmieściu, w środowisku, które najprościej można określić terminem: kryminalne. Szkoda, że niewielu uważa nas za misjonarzy. To nie jest siełanka, o której myślałem przez całe życie: łódka, rzeka, Indianie, odmienne od polskich zwyczaje. Wielu misjonarzy pracuje w dżungli – tam żyją bez prądu, a i sama praca ewangelizacyjna jest bardzo trudna.

Chciałbym w tym miejscu skierować apel do Archidiecezji Gnieźnieńskiej: potrzebujemy nowych księży, chociaż na 5 lat. Mamy tutaj parafie po 70-90 tys. ludzi z jednym tylko księdzem. Tutaj, w Brazylii, naprawdę potrzebujemy kapłanów.

Przesyłam serdeczne pozdrowienia dla wszystkich przyjaciół misji.

Historia powołania

Od małego dziecka myślałem o podróżach po świecie, ale uważałem to za trochę trudne. Tony Halika uważałem za szczęściarza. Zawsze mi się podobały opowiadania księży misjonarzy, którzy odwiedzali moją parafię w Łubowie i opowiadali o tych wszystkich przygodach misyjnych, wypadkach samochodowych gdzieś w dżungli, nieprzespanych nocach między dzikimi zwierzętami, wyprawach łodzią do różnych

części dżungli, jedzonych małpach, węzach, a nawet szczurach. Do dnia dzisiejszego nie wiem czy to prawda, ale to mnie wtedy fascynowało. Kiedy studiowałem w seminarium w Gnieźnie bardzo lubiłem słuchać i czytać o misjach. Nigdy jednak nie wstąpiłem do Ogniska Misyjnego. Pierwszy raz powiedziałem o gotowości wyjazdu na misje mojemu przyjacielowi, ks. Krzysztofowi Guziąłkowi, obecnie pracującemu w Diecezji Kaliskiej. Pamiętam, że powiedziałem mu o tym zamiarze w czasie rekolekcji, na trzecim roku studiów. Odtąd upłynęły dwa lata. W czasie mojej praktyki kleryckiej pracowałem 2 lata w parafii pw. Chrystusa Króla w Bydgoszczy, na Błoniach. To było ważne dla mnie, jeżeli chodzi o wymiar misyjny Kościoła. Pierwszym księdzem, który mnie zafascynował ideą misyjną był ks. Marian Zalewski, misjonarz w Papui Nowej Gwinei i ks. Tomasz Peta, obecnie arcybiskup w Kazachstanie. Mówili mi o swojej pracy misyjnej. Relacje były bardzo różne, bo przecież to dwa różne światy.

Otrzymałem święcenia kapłańskie w Katedrze gnieźnieńskiej i zostałem posłany do pracy na 3 lata jako wikariusz do Inowrocławia, do parafii Świętego Ducha. Tam dojrzała myśl, by pojechać do ks. Tomka Pety, do Kazachstanu. Powiedziałem o tym mojej mamie, ale ona się rozplakała i jakoś mi ta idea przeszła na pewien czas. I tak upłynęły znowu dwa albo trzy lata.

W 1992 r. zostałem posłany na studia do Rzymu przez mojego biskupa, ks. Stanisława Napierałę z Diecezji Kaliskiej. To był moment zwrotny w moim życiu. Spotkałem księży, siostry zakonne, świeckich z całego świata. W ten sposób poznałem wiele problemów Kościoła misyjnego. W tamtym czasie upadł komunizm w Albanii i potrzebowano tam księży. Chciałem przerwać studia w Rzymie i od razu jechać do Albanii. Powiedziałem o moim zamiarze misyjnym ks. bp. S. Napierale. Ale Bogu dzięki, ks. biskup nie zgodził się. Prosił, abym skończył studia i jeżeli będę kontynuował myśl o misjach, pozwoli mi jechać. Zrobiłem licencjat z prawa kanonicznego. Postanowiłem nie pisać żadnego doktoratu, ponieważ nie miałem do tego wielkiego zamiłowania i dobrej głowy.

Wróciłem ze studiów i pracowałem dwa lata w Katedrze w Kaliszu. Nie zmieniłem mojej decyzji i w końcu ks. biskup pozwolił na wyjazd na misje. Pojechałem do Warszawy, do Centrum Formacji Misyjnej, gdzie przedstawiłem moją wolę pracy w Albanii. Powiedziano mi, że istnieją kraje, gdzie o wiele bardziej potrzeba księży np.: Etiopia i Brazylia. O moich planach wyjazdu na misje do Brazylii powiedziałem mamie. Prosiłem, aby modliła się w tej intencji. W dniu mojego wyjazdu, kiedy płakaliśmy razem z moją mamą, tatą i rodzeństwem, mama powiedziała: „Niech się spełni wola Boga” i pobłogosławiła mnie.

Kiedy pojechałem do Brazylii, zobaczyłem, że będę pracował w dzielnicach biedoty, na fawelach. Byłem trochę rozczarowany, że nie zrealizowało się nic z tego, co opowiadali misjonarze na kazaniach. Powiedziałem o tym mojemu biskupowi misyjnemu. Pomógł mi on zrozumieć idee misji i do dnia dzisiejszego jestem szczęśliwy jako misjonarz.

Moja parafia liczy 70 tys. ludzi. Ja jestem sam. Jest to dzielnica bardzo biedna, położona ok. 30 km od stolicy kraju, Brasílii. Dlaczego jestem misjonarzem? Ponieważ Bóg tak chciał i poprowadził mnie wśród zawiłych historii mojego życia.

Misjonarz musi nauczyć się języka urzędowego danego kraju i potem, w wielu wypadkach, języka jakiegoś plemienia. W moim przypadku było łatwiej, ponieważ nauczyłem się języka portugalskiego w wersji brazylijskiej (językiem używanym w Brazylii jest portugalski, ale w wersji tego kraju). Aby głosić słowo Boże nie wystarczy jednak nauczyć się powierzchownie tego języka. Trzeba go opanować dobrze. Znaczną trudność stanowi wdrożenie się w kulturę danego narodu albo plemienia. To jest o wiele trudniejsze niż nauka języka. My, misjonarze musimy nauczyć się sposobu ich życia, zrozumieć ich myślenie, wartościowanie. To wymaga wiele czasu.

Istnieje ogromna różnica między krajami misyjnymi. Inaczej jest w Afryce, inaczej w Azji, w Ameryce Południowej. To są różne rzeczywistości. W Polsce, niestety, kiedy mówi się o misjach, myśli się w większości przypadków tylko o Afryce. Ja pracuję wśród biednych ludzi, którzy słyszeli o Bogu, ale często niewiele to dla nich znaczy. Nigdy nie mieli katechezy, nie przyjęli I Komunii św., bierzmowania. Do mojej parafii przychodzi tylko ok. 3 tys. ludzi, tzn. 4 %. Pozostali wierzą w Boga „po swojemu”. To jest problem peryferii miasta, gdzie bezrobocie jest ogromne, poziom edukacji bardzo niski, brak szkół, nauczycieli, szpitala, służby zdrowia. Następstwem bezrobocia jest ogromny procent przestępczości. Napady, włamania, zabójstwa, kradzieże, przemyt narkotyków, strzelaniny są na porządku dziennym.

Nieustannie czuję się bezradny wobec wielu zadań, wymagań. Codziennie przychodzą ludzie i proszą o jedzenie, jakąś pracę, o odwiedzinę w domu, modlitwę za chorego, wizytę w szpitalu, w mieście...

Jednak dzięki tym ludziom lepiej poznałem Boga. Zobaczyłem, że Kościół, to wspólnota ludzi, którą czuję w tej rzeczywistości misyjnej bardziej niż w Polsce. Byłoby mi ciężko teraz wracać do Polski. To jest sprawa powołania misyjnego. Tylko misjonarz potrafi to dobrze zrozumieć.

Na podstawie pracy konkursowej A. Ciężak, K. Seifert, S. Kujawy i M. Skwarek

30 IX upłynęło 7 lat odkąd przyleciałem do Brazylii. Z kolei 12 X upłynęło 6 lat, odkąd została stworzona parafia, w której pracuję.

W tym krótkim czasie, jak na nasze warunki i możliwości, udało się nam wiele zrobić. Widać przede wszystkim, że powiększyła się parafia. Liczba uczestniczących we Mszach św. wzrosła ogromnie. W sobotę mam 3 Msze św., a w niedzielę 6 Mszy św. w różnych kaplicach parafii. Właściwie to prawie we wszystkich parafiach jest dużo Mszy św. Jednak od 12 XII to wszystko zmieni się, ponieważ z mojej parafii zostanie odłączona 1/3 terenu i zostanie stworzona nowa parafia. Będę miał 2 Msze św. w sobotę i 5 Mszy św. w niedzielę. Przy parafii istnieje wiele grup i ruchów katolickich, są też prowadzone prace społeczne. Stowarzyszenie św. Wincentego pomaga biednym, działa duszpasterstwo dzieci (do 7 lat), które opiekuje się dziećmi niedożywionymi, prowadzimy szkołę alfabetyzacji dorosłych i inne prace.

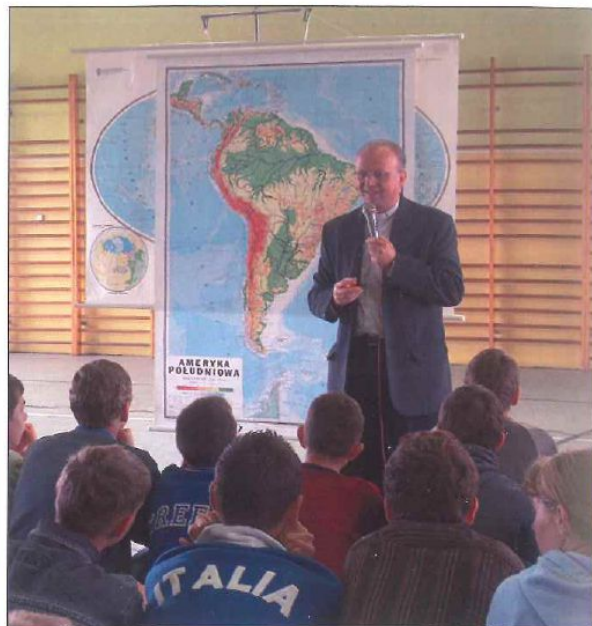
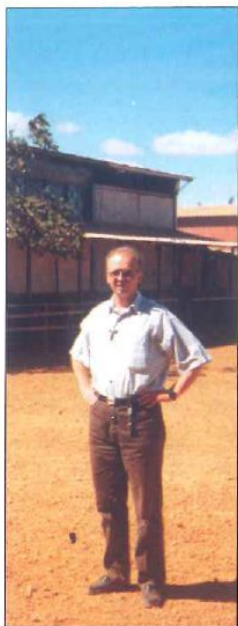
Oprócz postępu duchowego, który jest widoczny na pierwszym miejscu, widać również postęp materialny. Zbudowaliśmy 4 kaplice, jedną dokończyliśmy. Zbudowaliśmy Dom Katechetyczny (na terenie, gdzie będzie stworzona nowa parafia), kupiliśmy teren na budowę 3 kaplic i zaczęliśmy prace, zbudowaliśmy Centrum Parafialne przy kościele (czytaj baraku) parafialnym, ogrodziliśmy teren parafii (ok. 270 m muru), budujemy Dom Parafialny dla nowej parafii, zapłaciliśmy dług nowego terenu na kościół parafialny (za pieniądze z Diecezji Kaliskiej) i inne drobniejsze prace. To wszystko udało się zrobić dzięki ludziom bardzo biednym z mojej parafii, którzy chętnie pomagają.

Obecnie jesteśmy w trakcie opracowywania projektu budowy kościoła parafialnego. Będzie to duży kościół o długości 35 m i szerokości 22 m. W baraku, który obecnie służy nam za kościół parafialny, w sobotę mam 1 Mszę św. i w niedzielę 3 Msze św. Kościół zawsze jest pełen. Oczywiście, mieszkając tutaj 6 lat wiem, że wielu ludzi będzie nam pomagać przy budowie świątyni. I na pewno uda się nam wybudować piękny kościół, świadectwo naszej wiary i miłości do Boga i do Kościoła Jezusowego. Musimy to zrobić, ponieważ nasz barak ma już prawie 20 lat, dach jest już dziurawy. Potrzebujemy godnego budynku sakralnego na naszych peryferiach, także ze względu na ogromny napływ sekt. Region, w którym pracuję, według planów urbanistycznych ma być 200-tysięcznym miastem, a więc nie możemy czekać. Migranci, którzy tutaj przybywają muszą mieć punkt odniesienia. Trzeba, aby tym punktem był kościół.

Według nowych danych władz administracyjnych miasta Luziânia w moim regionie mieszka 65 tys. ludzi. Z tego 5 tys. nie je codziennie (głód), 25 tys. je tylko raz dziennie ryż i fasolę (podstawowe pożywienie biedoty), 35 tys. żyje biednie i skromnie. W tej grupie, Bogu dzięki, jest trochę ludzi bogatych, którzy nam pomagają.

Kończę i serdecznie pozdrawiam, życząc wiele Bożego błogosławieństwa.

Ks. Jakub Szatek

Urodził się 24 VI 1976 r. Wyświęcony na kapłana w Gnieźnie w dniu 2 VI 2001 r. Po święceniach został posłany do parafii pw. św. Marcina w Szubinie. W czasie pobytu w parafii przygotowywał się do pracy misyjnej w Czadzie.

Od dnia 25 III 2004 r., po zmianie granic Archidiecezji Gnieźnieńskiej jest kapłanem Diecezji Bydgoskiej.

Po ukończeniu CFM w Warszawie został posłany na misje do Czadu.

Deressia, 10 III 2006 r.

Księżu Franciszku!

Serdecznie pozdrawiam z upalnego Czadu. Misja, w której jestem, jest Tobie zapewne bardzo dobrze znana. U mnie wszystko w porządku. Teraz, w Wielkim Poście, mamy bardzo dużo pracy. Rekolekcje, spowiedzi, przygotowania do sakramentu chrztu św. Czas biegnie bardzo szybko.

Dzięki Bogu zdrowie mi dopisuje. Na samym początku mojego pobytu widocznie się zatrąłem (3 dni umierałem z powodu bólu żołądka). Potem dopadła mnie malaria. Na szczęście zniósłem ją łagodnie. Teraz jest wszystko dobrze. Jednak bardzo trzeba uważać na słońce. Czuję się tu dobrze, choć jest bardzo trudno. Posługą, którą pełnię daję mi wiele radości. Nie ukrywam, że czasem są „ciężkie dni”. Z Bożą pomocą można osiągnąć wszystko. Serdecznie pozdrawiam ks. abp. Henryka Muszyńskiego, bp. Bogdana i Twojego kolegę kursowego – bp. Wojciecha.

Pamiętam o modlitwie.

Bydgoszcz, 2006

Z ks. Jakubem Szatekiem, pierwszym misjonarzem Diecezji Bydgoskiej, posługującym w afrykańskim Czadzie, rozmawia ks. Adam Andrzejczak.

A.A.: Jak funkcjonuje Kościół w Czadzie?

J.S.: Czad to bardzo biedny kraj afrykański, którego powierzchnia jest trzykrotnie większa od Polski. Jednak tylko jedna trzecia obszaru jest zamieszkała - większość terytorium zajmuje Sahara. Na terenie Czadu funkcjonuje siedem diecezji i jedna administratura apostolska. Diecezja Lai składa się zaledwie z jedenastu parafii. W jednej z nich – parafii pw. św. Józefa w Deressia - ja pełnię swoją posługę. Do parafii należy 220 wiosek, które podzielono na 14 sektorów. W parafii jest dwóch polskich księży i cztery siostry zakonne – dwie pochodzą z Meksyku, jedna z Kolumbii i jedna z Kenii.

A.A.: Co lokalnie sprawia największą trudność?

J.S.: Dużą trudnością, przed którą stają misjonarze, jest bariera językowa. Urzędowym językiem francuskim włada zaledwie jedna trzecia mieszkańców. Pozostali mieszkańcy parafii porozumiewają się za pomocą czterech różnych języków lokalnych. W skali kraju liczba języków używanych przez mieszkańców poszczególnych rejonów sięga dwustu! Sam sporządzam słowniczki, aby jak najlepiej porozumieć się ze wszystkimi parafianami. Poza tym sytuacja wewnętrzna kraju jest zła - w Czadzie trwa wojna. Rebelianci próbują obalić urzędującego prezydenta i jego rząd. W stolicy państwa oraz w większych miastach jest niebezpiecznie, zwłaszcza w nocy.

A.A.: Kim są Księżdzia parafianie? Jaka jest ich wiara?

J.S.: Mieszkańcy utrzymują się z rolnictwa. Uprawiają ryż i sorgo. W czerwcu sięją ryż, w sierpniu woda zalewa pola na siedemdziesiąt centymetrów. Opady ustają pod koniec września, ale woda opada dopiero w listopadzie, a w grudniu są żniwa. Najprzyjemniejsze miesiące to grudzień i styczeń. Nie ma wtedy wielkich upałów. Boże Narodzenie jednoczy wszystkich mieszkańców misji. Obchodzą je - każdy na swój sposób - wszyscy, niezależnie od wyznania: animiści, muzułmanie, protestanci i katolicy. Od lutego do połowy maja temperatura sięga 45 stopni Celsjusza w cieniu. W tym czasie przypada okres Wielkiego Postu, najtrudniejszy dla misjonarzy, którzy w tym czasie głoszą szesnaście tur rekolekcji. Każdego dnia znajdują się w drodze i nocują często na ziemi przy samochodzie pod gołym niebem. Jak mawiają mieszkańcy - Wielki Post to czas „krzyżowania misjonarzy i zmartwychwstania wiernych”.

A.A.: Biedny Czad z pewnością dotykają rozmaite plagi społeczne, brak infrastruktury. W jaki sposób misjonarze próbują pomagać tamtejszym ludziom?

J.S.: Wielkim problemem Czadu jest brak szkół. Ponad połowa dzieci nie ma możliwości nauki. Większość społeczeństwa stanowią więc analfabeci. Niewystarczająca jest opieka medyczna. Do najbliższego szpitala, który i tak zazwyczaj jest zamknięty, jest 50 kilometrów. Prawdziwy, diecezjalny szpital odległy jest o 150 km, można dojechać do niego tylko w porze suchej - czyli od grudnia do czerwca. Z powodu braku lekarstw na malarię umiera tak wiele dzieci, że trudno znaleźć rodzinę, która nie byłaby dotknięta tym nieszczęściem. Misjonarze prowadzą ośrodki zdrowia i starają się o lekarstwa. Współpracują ze sobą katolicy i protestanci, aby zmniejszyć rozmiary dramatu.

ks. Adam Andrzejczak, „Przewodnik Katolicki Diecezji Bydgoskiej” 37(2006)

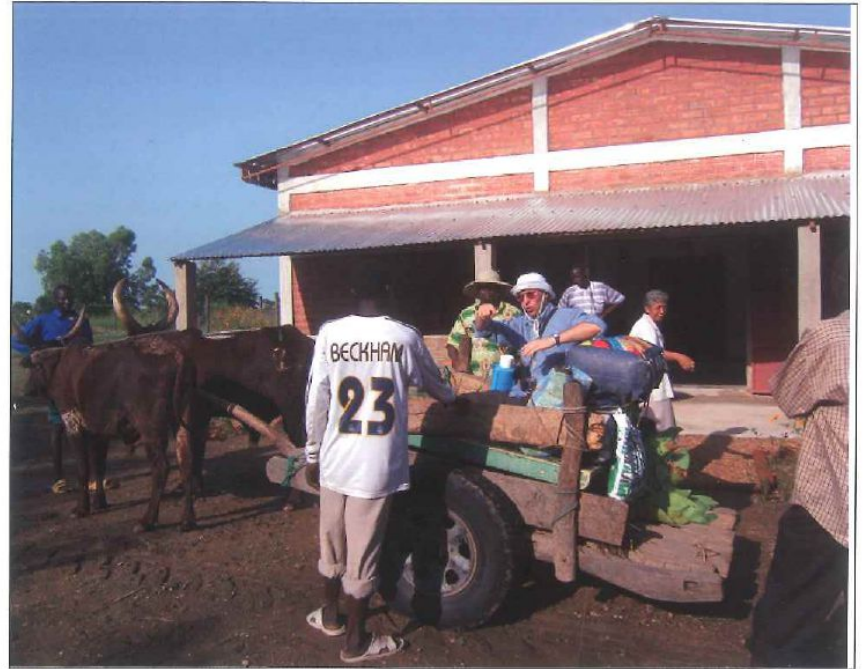
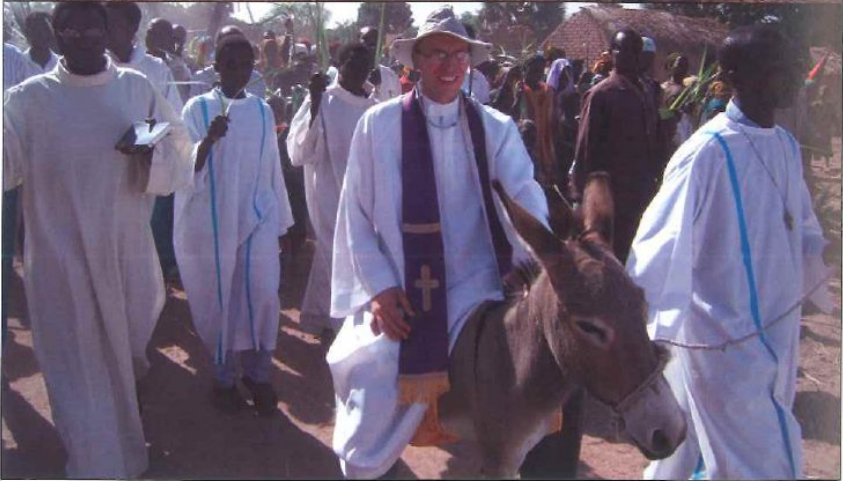
Kcynia, 2006

Uroczystość Wniebowzięcia NMP to dla jednej z dwóch kcyńskich parafii dzień parafialnego odpustu. Do odprawienia Sumy odpustowej i wygłoszenia słowa Bożego proboszcz wspólnoty, ks. kan. Michał Kostecki, poprosił przebywającego na urlopie diecezjalnego misjonarza – ks. Jakuba Szałka, który od roku pracuje w Czadzie. Opowiadań młodego misjonarza słuchaliśmy z zapartym tchem. Ks. Jakub znany jest w parafii, gdyż w latach seminaryjnych odbywał tu swoje praktyki duszpasterskie. Tu głosił pierwsze kazania. Teraz dzielił się swoimi doświadczeniami życia Ewangelią wśród ludzi o odmiennej kulturze i tradycjach. Zapewniał o swojej pamięci i modlitwie w naszej intencji i o modlitwę prosił. Wieczorem, po skończonych uroczystościach, misjonarz dał się namówić na rozmowę. Wyświęcony w 2001 roku, był wikariuszem w szubińskiej parafii pw. św. Marcina. Jak wyznaje, o wyjeździe na misję myślał już w czasach kleryckich. Gdy do Polski przyjechał biskup z Czadu, poszukując kapłanów gotowych pracować w jego diecezji, ks. Jakub bez wahania wyraził gotowość. Przygotowania do wyjazdu trwały rok. Kapłan ukończył kurs organizowany przez Komisję Episkopatu ds. Misji w Warszawie i kurs językowy w Belgii. Ks. Jakub Szałek pochodzi z parafii Sokolniki, ale czuje się związany z Kcynią nie tylko przez praktykę duszpasterską. Gdy był wikariuszem w Kcyni, trzykrotnie pielgrzymował pieszo, wraz z młodzieżą szubińskiego Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych do kcyńskiego sanktuarium.

ks. Adam Andrzejczak, „Przewodnik Katolicki Diecezji Bydgoskiej” 37(2006)

Ks. Jan Pawłowski

Urodził się dnia 23 XI 1960 r. w Biskupcu Reszelskim, syn Stanisława i Magdaleny. Do Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie wstąpił 25 VI 1978 r.

Święcenia diakonatu otrzymał 6 V 1984 r., kapłańskie 1 VI 1985 r. Od 1 VII 1985 r. do 30 VI 1987 r. był wikariuszem w parafii pw. św. Marcina i Mikołaja w Bydgoszczy.

Od 1 VII 1987 r. do 30 V 1991 r. odbywał studia specjalistyczne w Rzymie na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim – Pontificia Accademia Ecclesiastica (studia przygotowujące do pracy w placówkach dyplomatycznych Stolicy Apostolskiej). W 1991 r. otrzymał tytuł doktora prawa kanonicznego. Sekretarz Nuncjatury Apostolskiej w Kongo (Brazzavill) 1991-1994, Tajlandii (Bangkok) 1994-1997 i Brazylii (Brasilia) 1997-2000. W latach 2000-2003 radca Nuncjatury Apostolskiej w Paryżu. Od 2003 r. pracownik Sekretariatu Stanu w Watykanie. Od dnia 25 III 2004 r. jest kapłanem Djecezji Bydgoskiej.

W roku 2005 został Prałatem Jego Świątobliwości.

Wielkanoc w Tajlandii

Moja wyprawa na północ Tajlandii rozpoczęła się w Wielką Środę rano. Wyruszyłem z Bangkoku w przeddzień tajlandzkiego Nowego Roku (który tego roku przypadł dokładnie w Wielki Czwartek). Po niespełna dwugodzinnej podróży samolotem (z jednym przystankiem), dotarłem na północ Tajlandii, do miejscowości Lampang.

Parafia Lampang kierowana jest przez dwóch księży włoskich, którym pomaga młody, wyświęcony zaledwie przed dwoma miesiącami lokalny kapłan. Obszar parafii wynosi prawie 13.000 km² (prawie trzy razy tak, jak Archidiecezja Gnieźnieńska lub kilka województw w Polsce). Zamieszkuje ją ponad milion ludzi, spośród których ponad półtora tysiąca jest katolikami, a ponad trzy tysiące przygotowuje się do przyjęcia chrztu. Pozostali to w większości buddyści lub animiści.

Parafia ma swoje „placówki” misyjne w ponad 70 miasteczkach, wioskach i osadach, w których żyją ludzie należący do siedmiu różnych plemion (grup etnicznych).

Księża liczą, że około 25 tysięcy ludzi ma kontakt z parafią (także niekatolicy, naturalnie), korzystając z różnych form działalności duszpastersko-charytatywnej.

Wielka Środa

W Wielką Środę wieczorem zawieziono mnie do jednej z pobliskich wiosek, gdzie koncelebrowałem Mszę św. Wioska ta jest w ogromnej większości katolicka: przed trzema laty bowiem, dzięki pomocy parafii, około 200 jej mieszkańców osiedliło się właśnie w tym miejscu, schodząc z gór, gdzie żyli dotychczas. Ich przesiedlenie spowodowane było faktem, że ich rdzenne tereny potrzebne były władzom tego kraju dla eksploatacji potężnego lasu i złóż naturalnych. Na Wielką Sobotę zaplanowany był chrzest dalszych 35 osób. Dodam tylko, że wszyscy chcieliby być już ochrzczeni, ale księża i świeccy katecheci nie chcą „masówek”, wolą, aby okres przygotowania i tzw. katechumenatu był dłuższy, tak aby ci, którzy otrzymują chrzest, byli doń rzeczywiście przygotowani.

Mówiąc, że koncelebrowałem Mszę św. dla nich oraz dla innych w następnych dniach Wielkiego Tygodnia, chcę powiedzieć, że w języku *thai* znam zaledwie kilka zwrotów liturgicznych, resztę musieli mówić księża, którzy mi towarzyszyli, a ja z boku odprawiałem po angielsku. Takie to są konieczności „adaptacji liturgicznych” w tym kraju.

Wielki Czwartek

W Wielki Czwartek od rana uczestniczyłem w ostatnich katechezach, jakich udzielano 35 katechumenom, którzy po wielomiesięcznych katechezach w swoich wioskach, dotarli do kościoła parafialnego, aby w te trzy ostatnie dni Wielkiego Tygodnia przygotować się do przyjęcia sakramentu chrztu św. w Wielką Sobotę wieczorem. Katechezy trwały od Wielkiego Czwartku do Wielkiej Soboty.

W Wielki Czwartek wieczorem uroczysta Msza św. Wieczerzy Pańskiej, podczas której zaproszono mnie, by dokonać obrzędu umywania nóg. W tradycji tych ludzi jest to obrzęd trudny do zrozumienia, by ktoś „ważniejszy” (a do tego biały) umywał nogi „zwykłym” ludziom. Miałem więc wrażenie, widząc to po ich zażenowaniu, że chcieliby jak św. Piotr zakrzyknąć: „Nie, nigdy nie będziesz mi nóg umywał!”, ale po dobrej katechezie proboszcza jakoś się zgodzili.

Było to dla mnie ogromne przeżycie, właśnie u stóp tych prostych i biednych ludzi odkrywać na nowo to, co jest w Chrystusowym kapłaństwie najważniejsze i najpiękniejsze. I powiem, że wiele się wzruszyłem, gdy jeden ze starszków, sam nie wiem, z przyjęcia czy zażenowania, szczerze się rozplakał, gdy całowałem jego stopę w Chrystusowym geście. Jakże piękny mógłby być świat, gdybyśmy wszyscy i często wracali do tej Chrystusowej szkoły służenia braciom!

Wielki Piątek

Po Mszy św. nastąpiło przeniesienie Najświętszego Sakramentu do tzw. „ciemnicy” i adoracja aż do północy, z ogromnym i żywym udziałem wiernych. Jakże ci ludzie potrafią się modlić, trwać w skupieniu, jakże potrafią ozdobić cudownymi kwiatami miejsce, gdzie przebywa Chrystus Eucharystyczny, jakże cierpliwie potrafią trwać w tym ich charakterystycznym „wschodnim przysiadzie” na gołej posadzce...

Wielki Piątek cały dzień spędziłem z katechumenami na katechezach i obrzędach. Wzruszający moment, gdy jedna z kobiet przygotowujących się do chrztu, po odczytaniu i medytacji fragmentu Ewangelii mówiącego o spotkaniu Jezusa z Samarytanką przy studni, powiedziała nam wszystkim spontanicznie i po prostu: „Ja właściwie dotąd czyniłam wszystko inaczej, wszystko błędnie w moim życiu. Dopiero dziś zrozumiałam, że mam szansę na nowe, inne, lepsze i radosne życie!”. Cudowne świadectwo działania Ducha Świętego w sercu tej prostej kobiety...

Wieczorna uroczysta liturgia Męki Pańskiej, z uczestnictwem rzeszy wiernych. Do adoracji zdjęto z głównego ołtarza potężny krzyż, ważący ponad 150 kg. Gdy wszyscy oddali hołd krzyżowi Zbawiciela, z kościoła wyruszyła na ulice miasta (w swojej ogromnej większości buddyjskiego), wielka procesja, która zatrzymuje się w 14 punktach, by rozważać Drogę krzyżową. Coś wspaniałego w otoczeniu majestatu nocy, rozpraszanego światłem świec niesionych przez wszystkich. W procesji parafianie dźwigają ten ogromny krzyż, który po powrocie do kościoła zostanie na nowo umieszczony w głównym ołtarzu, ogromnym wysiłkiem kilkunastu młodych mężczyzn, którzy muszą go wydzwignąć na wysokość kilkunastu metrów.

Nie ma w Tajlandii tradycji adorowania Grobu Pańskiego, a Najświętszy Sakrament zostaje przeniesiony do małej kaplicy dla prywatnej adoracji.

Wielka Sobota

W Wielką Sobotę rano miałem trochę czasu na zwiedzenie miasta. Zobaczyłem kilka świątyń buddyjskich, które zasadniczo wszystkie są do siebie podobne. Rodzi się jakiś niedosyt w sercu, gdy człowiek widzi tych ludzi, którzy w jakiś sposób się tam modlą, ale nie bardzo wiedzą do kogo, chyba o opiekę duchów nad ich życiem, bowiem w buddyzmie trudno mówić o Bogu i modlitwie doń skierowanej. Tak bardzo chciałoby się zmienić taki stan rzeczy!

Wigilia Paschalna

Ostatnie przygotowania i katechezy przed wieczorną celebracją Wigilii Paschalnej, atmosfera staje się coraz bardziej podniosła, przybywają delegacje ze wszystkich wiosek i osad, jakimi opiekuje się ta parafia. Świątynia przystrojona w niebawala wręcz

spółną ogromną ilością kwiatów, pośród których jest najwięcej orchidei – przeróżne odmiany i kolory, skomponowane w śliczne bukiety. O 19.30 gasną wszystkie światła i rozpoczyna się uroczysta liturgia wigilii Zmartwychwstania Pańskiego. Homilię powiedziałem po włosku, a ks. Aleksander tłumaczył na język *thai*.

Wielkim przeżyciem tej Świętej Nocy była dla mnie możliwość udzielenia sakramentu chrztu św. 35 katechumenom, w większości młodzieży i dorosłym. Nauczyłem się nawet na pamięć formuły chrzcielnej w ich języku. Bardzo ładny gest to ten, że po ceremonii sakramentu, otrzymują od przedstawicieli parafii prześliczną girlandę z kwiatów, zawieszaną na szyję na znak powitania we wspólnocie parafialnej oraz medalik Matki Bożej.

Dalszy przebieg liturgii jest podobny jak w Europie, z dużą ilością śpiewów i obfitością darów ofiarnych przyniesionych do ołtarza.

Przed rozesłaniem i końcowym błogosławieństwem, przedstawiciele ponad 40. wiosek i osad (tam, gdzie znajduje się jakiś kościółek czy kaplica), otrzymali od proboszcza paschały (wielkości naszych polskich paschałów) zapalone od tego ogromnego paschału parafii – to na znak modlitewnej łączności wszystkich w przeżywaniu Zmartwychwstania Pańskiego. Zawiozą te paschały do swoich wiosek, aby przy ich blasku, choć bez kapłana, celebrować Wielkanoc i jej Oktawę. Bardzo wymowny i wzruszający gest braterskiej jedności.

Liturgia kończy się po prawie czterech godzinach, na jej zakończenie rozdaje się uczestnikom gotowane i poświęcone jajka, a później jeszcze długo w nocy wszyscy pozostają na zewnątrz kościoła, by gratulować nowo ochrzczonej i robić wspólne zdjęcia.

Poranek Wielkanocny

W poranek wielkanocny pojechałem z ks. Livio do wioski, gdzie odprawiałem Mszę św. w Wielką Środę. Po drodze zabraliśmy na nasz odkryty samochód terenowy około 15 osób z różnych osad, w przeciwnym bowiem razie musieliby wędrować pieszo 20 kilometrów, co w upalny już poranek tropikalny nie należy pewnie do przyjemności.

Podczas Mszy św. dwoje młodych zakochanych przyrzekło sobie dożgonną miłość, wiążąc się w sakramencie małżeństwa. To też podniosłe i uroczyste wydarzenie: jest to jedno z pierwszych małżeństw zawartych w Kościele przez plemię Yao. Para młoda oraz wiele innych osób przywdziało tego dnia specjalne stroje ich grupy etnicznej – bajecznie kolorowe, pośród całej tej biedy ich codziennego życia.

Na koniec Mszy św. zostałem obdarowany rozlicznymi drobnymi upominkami: owoce, warzywa, własnoręcznie wykonane drobiazgi. Jakże ci prości ludzie głęboko rozumieją prawdę, że „więcej jest radości w dawaniu, aniżeli w braniu”.

Przyjmują jednak także ode mnie, i to z nabożeństwem i wzruszeniem, obrazki z Ojcem Świętym, różańce i medaliki.

Wróciliśmy na obiad do parafii w Lampang, aby wczesnym popołudniem wyruszyć do oddalonej około 80 km osady, gdzie księża organizują centrum dla dzieci z górskich wiosek. Na razie dzieci jest około 60, w wieku od 6 do 13 lat. Przebywają w tym centrum zaledwie od dwóch tygodni, wykorzystując pomieszczenia już zbudowane i uczęszczając do pobliskiej szkoły. Niektóre z nich mówią tylko językiem swojej grupy etnicznej, muszą się więc uczyć języka *thai*, który w całym kraju jest oficjalny. Pewnie nie jest łatwo, zwłaszcza tym najmłodszym, tym bardziej, że są daleko od swojej wioski, bez rodziców, no i z koniecznością podporządkowania się pewnym regułom wspólnego życia.

Odprawiliśmy dla nich Mszę św. Wielkanocną. Ks. Aleksander próbował wytłumaczyć, kim jestem: chyba nie bardzo zrozumieli, co to jest Watykan, Nuncjatura... Niektórzy jeszcze nigdy nie widzieli zdjęcia Papieża, ale wiedzą, że jest on bardzo ważną osobą. Zatem, ja jestem przedstawiony jako specjalny wysłannik Papieża do Tajlandii, a ponieważ jestem Polakiem, zatem ks. Aleksander po prostu mówi im, że jestem... „młodszym bratem Papieża”, co oni kwitują zdumionym „Oooo!” – i w ten sposób już się znamy, choć bycie „bratem Papieża” mocno przerasta moją skromną osobę, ale – niech i tak będzie!

Podczas wspólnej kolacji, gdy dzieciaki pomrukiwały sobie w swoim języku, widząc, że „brat Papieża” spożywa wraz z nimi to, co dla nich zostało przygotowane, uświadomiłem sobie, że właśnie tego wieczoru, Zmartwychwstały Pan też został „przymuszony” do kolacji w Emaus, gdy dzień się nachylił i miało się ku wieczorowi... i chyba jakoś na nowo Go rozpoznałem, w tej gromadzie dzieci, które co prawda nie łamały chleba, bo to nie w ich tradycji, ale dzieliły się ze mną swoim ryżem.

Około 19.00 ruszyliśmy w dalszą drogę, ale nie do parafii, lecz do jeszcze jednej placówki misyjnej, gdzie przy blasku otrzymanego poprzedniego dnia paschału, wierni w liczbie około 70. oczekiwali na nas, by uczestniczyć w wieczornej Mszy św. Zmartwychwstania Pańskiego.

Do parafii w Lampang powróciliśmy kilka minut po północy.

Pożegnanie

Poniedziałek wielkanocny nie jest obchodzony w Tajlandii, stąd nie było już żadnych celebracji, poza „zwyczajną” Mszą św. Był to dzień mego odlotu do Bangkoku, ale jeszcze znaleźliśmy kilka chwil na zwiedzenie położonej blisko Lampang dużej świątyni buddyjskiej. Stara, bardzo zaniedbana budowla nie sprawiła na mnie wielkiego wrażenia. Jediną radością z tej wizyty był fakt, że spotkałem tam grupę ponad 100. młodych chłopaków, którzy odbywali tam swój „staż”. Jest to coś

w formie krótkiego (ponad 2 tygodnie) pobytu w klasztorze w charakterze „kleryków”. Uczą się tam oni medytacji i tradycji buddyjskiej. Wraz z ks. Livio (dzięki temu, że on mówił językiem *thai*), dowiedzieliśmy się nieco o tych „klerykach” (głowy zupełnie ogolone, a ubrani w typowe żółte stroje buddyjskich mnichów, które trochę krępowały ich ruchy). Byli zaciekawieni, kim jesteśmy i co robimy, a niektórzy chwalili się, że słyszeli o Panu Jezusie, oraz że w telewizji widzieli Papieża podczas pobytu na Filipinach w styczniu tego roku.

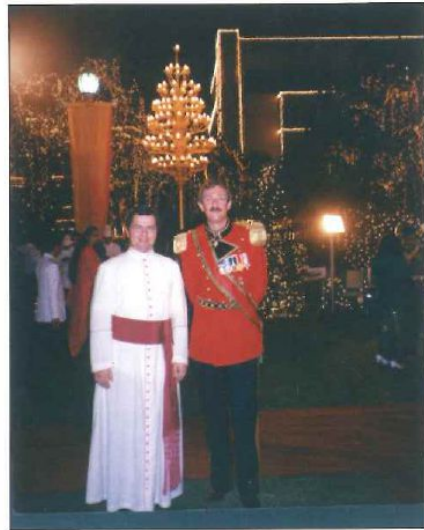
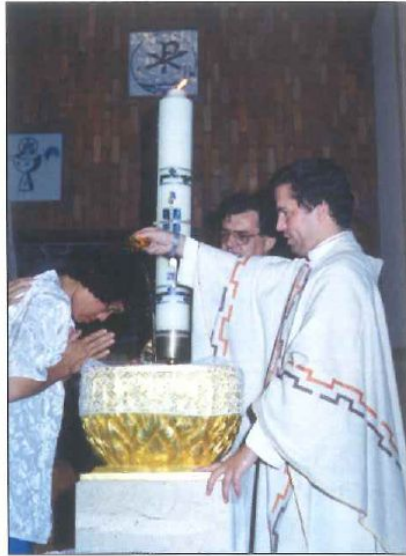
W moim sercu zrodziło się pragnienie, biorąc pod uwagę fakt, że byliśmy w buddyjskiej świątyni, aby tych wszystkich chłopaków ochrzcić i wprowadzić na drogę chrześcijańskiej wiary... Ale ponieważ na razie było to raczej niemożliwe, pozostało więc tylko pragnienie i modlitwa w ich intencji, aby żyli w prawdzie oraz, jeśli taka wola Pana, by Go kiedyś w swoim życiu spotkali i pokochali.

Wracałem do Bangkoku pełen tych radosnych wielkanocnych przeżyć i zachwycony trudną pracą i poświęceniem misjonarzy, których spotkałem. Nie udało nam się dotrzeć do wielu stacji misyjnych, trzeba było zadowolić się tym i tak bogatym programem. Myślałem sobie w samolocie, że będę musiał napisać moim znajomym w Italii i w innych krajach o trudach życia tych prostych ludzi oraz o ich głębokiej wierze, prosząc, by może w jakiś sposób pomogli (materialnie), zwłaszcza dzieciom, które potrzebują witamin, edukacji, ubrań itd. Jakież wielkie było moje zadziwienie, gdy na biurku w Nuncjaturze znalazłem list z pewnej włoskiej parafii, a w nim czek z sumą zebraną w okresie Wielkiego Postu i przeznaczoną na pomoc biednym. Doprawdy wielce się uradowałem i już następnego dnia wraz z siostrami zakupiliśmy w Bangkoku ubranka (krótkie spodnie i koszulka) dla ponad 120 dzieci i wysłaliśmy to do Lampang.

Tak zatem moja „wyprawa na północ” zakończyła się tym radosnym i pełnym serca gestem pomocy dobrych ludzi z Europy.

A w Bangkoku rozpoczęła się normalna, codzienna praca, okraszona radością wspomnień z tych niezwykłych Świąt Wielkanocnych oraz nadzieją na następne spotkanie ze Zmartwychwstałym Panem, żyjącym w Jego ubogich braciach, także w tej części świata.

Troska o misjonarzy

Wizyty u misjonarzy

Odkąd ks. Arcybiskup powołał mnie na diecezjalnego referenta misyjnego (19 X 1992 r.), moim marzeniem było odwiedzić pochodzących z naszej archidiecezji misjonarzy oraz kapłanów pomagających w duszpasterstwie Kościołom w świecie; przypatrzeć się z bliska ich pracy; móc tam, na miejscu, posłuchać o ich codziennych radościach i smutkach, dowiedzieć się od nich samych na jaką konkretną pomoc oczekują z diecezji. To ciche pragnienie, chociaż powoli, zaczęło się spełniać.

Czechy, 18-19 V 1998 r.

A zaczęło się od Czech, od odwiedzin u ks. Wiesława Pałuczaka. Pracując w Szkole Podstawowej Nr 2 w Gnieźnie zorganizowałem wycieczkę dla kl. VIII do Wiednia. W drodze powrotnej zwiedziliśmy Pragę, a wieczorem pojechaliliśmy do Kralup. Po długim poszukiwaniu dotarliśmy do kościoła. Ponieważ kościół był zamknięty, a wokół żadnych ludzi, poszedłem do pobliskiego komisariatu zapytać o ulicę Smetanową 216, gdzie mieszka ks. Wiesław. Pod eskortą policyjnego radiowozu dotarliśmy na miejsce. Pierwsze moje wrażenie: warunki rzeczywistości iście misyjne. Jednak, pomimo wielu trudności i przeciwności, w pracy duszpasterskiej w parafii ks. Wiesława widać już owoce. Wierni dbają o kościół, przy ołtarzu służy grupa 20. ministrantów i lektorów, na cotygodniowe spotkania dzieci i młodzieży przychodzi 15. osób, wielu starszych mężczyzn przygotowuje liturgię słowa. Nasuwa się jednak refleksja, że odradzający się Kościół w Czechach dziś szczególnie potrzebuje pomocy.

Anglia, 1999/2000

Kolejny wyjazd miał miejsce pod koniec 1999 r. Ks. prał. Paweł Przybylski zaprosił mnie do Anglii. Był to wyraz wdzięczności za okazaną mu wcześniej pomoc w sprawie ubezpieczenia. Ks. Paweł czekał na mnie na lotnisku w Londynie, a następnie pojechaliśmy do jego parafii, do Bristolu. Wspólnie przeżyliśmy Święta Bożego Narodzenia i w sposób uroczysty rozpoczęliśmy świętowanie Jubileuszowego Roku 2000. W czasie tej wizyty miałem okazję spotkać się z wieloma Polakami, którzy po II wojnie światowej pozostali na stałe w Anglii. Słuchając ich historii ukazywał się moim oczom obraz wielu powojennych cierpień Polaków. Ich bardzo skromne warunki życia czasami mnie przerażały. Nie sposób było nie zauważyć, że następne pokolenia już bardzo słabo znają język polski i raczej wolą uczęszczać na Msze św. w języku angielskim. Zwiedziłem Londyn i okolice Bristolu. 5 I 2000 r. powróciłem do kraju.

USA, 2003

W roku 2003 ks. Kazimierz Muszyński zaprosił mnie do USA, gdzie w dniach od 15 do 23 III 2003 r. w parafii pw. św. Józefa w Central Falls, w Diecezji Providence w stanie Rhode Island, prowadziłem rekolekcje wielkopostne dla Polaków.

Parafianie z dużym zaangażowaniem włączyli się w rekolekcyjne ćwiczenia. Bardzo chętnie śpiewali, licznie korzystali z sakramentu pokuty i nieustannie zapraszali do swoich domów. Frekwencja zwiększała się z dnia na dzień. W pierwszą niedzielę obecnych było 150 osób, a w drugą, na zakończenie 450. Na zakończenie rekolekcji od wielu wiernych usłyszałem ciepłe, często bardzo wzruszające słowa podziękowań. Ten czas stał się także okazją do bliższego poznania ks. Kazimierza. Jego dobroć serca i skromność bardzo mnie ubogaciły. Jestem wdzięczny Bogu za możliwość spotkania z ks. Kazimierzem.

Atmosferę tych rekolekcji w pewnym stopniu oddaje wywiad, którego udzieliłem Polskiemu Radiu Nowy Jork. Oto jego fragmenty:

- Pracuje Ksiądz w wydziale do spraw duszpasterstw specjalistycznych, duszpasterstwa misyjnego i duszpasterstwa rodzin. I to właśnie o rodzinie chciałabym dzisiaj z Księdzem chwilę porozmawiać. Polonia ma to do siebie, że często tworzą ją rodziny niepełne. Są to osoby, które przyjechały tutaj, zdawało się na chwilę, a zostały na dłużej, zostawiając w Polsce tę drugą połówkę, często także dzieci. Jak poradzić sobie w takich chwilach jak te, gdy zbliża się okres Świąt Wielkiej Nocy, kiedy myślimy uciekamy coraz częściej do bliskich, którzy zostali tam, za oceanem? Jak poradzić sobie z tą wielką tęsknotą?

- (...) Będąc tutaj, w Central Falls, spotykam się bezpośrednio z problemem rozłąki i widzę wyraźnie, jak ci małżonkowie cierpią. Stąd też jest na pewno potrzeba szukania, nazwałbym to, lekarstwa duchowego dla budowania jedności mimo tego rozdzielania – potrzeba większego jeszcze dialogu, mimo tych wielkich odległości. Ale ten dialog między sobą trzeba rozpoczynać od dialogu z Bogiem, żeby z Niego czerpać siłę i tą siłą dzielić się z tymi, którzy zostali w Polsce. To jest chyba najlepsze lekarstwo na uleczenie tej nietypowej i takiej, powiedzmy też, chorej sytuacji małżeństwa i rodziny. Bo wiemy, że rozłąka rozbija i bardzo trudno jest potem budować. Myślę jednak, że modlitwa i dialog z Bogiem jest dla tych rodzin wielką nadzieją i też siłą do radzenia sobie z tą, jak to Pani powiedziała, wielką tęsknotą.
- Ksiądz przyjechał tutaj do Central Falls na Road Island głosić rekolekcje wielkopostne. Jaką tematykę Ksiądz porusza podczas swoich nauk?
- Przede wszystkim chcę ukazać słuchającym obraz Boga, który jest Miłością, Boga, który jest bogaty w miłosierdzie – to jest jedna płaszczyzna. Druga płaszczyzna to obraz miłości człowieka, tak potrzebnej w życiu, w rodzinie właśnie. Chcę zachęcać do dzielenia się tą miłością, którą Bóg nam daje, w codzienności: przez dialog małżeński, rozmowę z dziećmi, poprzez dobroć, życzliwość, uśmiech codzienny, takie rzeczy, które są zwyczajne, prozaiczne, ale z których można wydobyć wielką moc. Później, na płaszczyźnie sakramentalnej, pragnę podkreślić wagę Eucharystii, Komunii św. – źródła tej niezwykłej siły na drodze życia każdego chrześcijanina. Będę miał także konferencję pt.: „Rodzina chrześcijańska nadzieją Trzeciego Tysiąclecia”. Bo ona jest nadzieją, rodzina jest nadzieją na III Tysiąclecie – jaka będzie rodzina, miłość, szacunek, tradycje, taka będzie przyszłość świata.
- Co Ksiądz chciałby powiedzieć do ludzi młodych? Wiadomo, że obecne czasy na świecie nie są spokojnymi, młodzież często traci wiarę, gubi tę właściwą drogę. Jakie słowa chciałby Ksiądz do niej skierować?
- Widzę jak jest trudno wszędzie, czy w Polsce, czy tutaj, dotrzeć do młodzieży. Przede wszystkim będę chciał im przekazać tę prawdę, że to, co człowiek wypracuje sobie za młodu: osobowość, charakter, a przede wszystkim osobistą więź z Bogiem, to owocuje na całe życie. Dzięki tej więzi, gdziekolwiek ten młody człowiek się znajdzie i jakiegokolwiek odczyta powołanie, na pewno będzie reprezentował wspaniałe wartości, skarby, na które sam w młodości zapracował. I cieszę się, że także tutaj, w Central Falls, spotykam młodych, którzy pielęgnują tradycje, czytają Pismo Święte, mają wspaniałe fundamenty życia rodzinnego, pobożności, miłości do Boga i Kościoła.
- Zgadza się. Świadczą o tym chociażby spotkania grup modlitewnych właśnie młodych ludzi skupionych w parafiach polskich. (...)

- Takie spotkania są bardzo potrzebne, także po to, by podzielić się swoimi spostrzeżeniami, uwagami, czy nawet bolączkami.
- Bardzo dziękuję za te kilka minut dla naszych słuchaczy. Życzę owocnych rekolekcji i szczęśliwego powrotu do Polski.
- Dziękuję bardzo i jeszcze raz pozdrawiam. Trzymajcie się Pana Boga, trzymajcie się tradycji, a na pewno będziecie szli dobrą drogą. I w górę serca, Alleluja! Pan Jezus Zmartwychwstał!

Po rekolekcjach, na zaproszenie ks. Kazimierza Domka, wraz z ks. Kazimierzem poleciliśmy na Florydę. Była to zaledwie trzydniowa wizyta, ale bardzo owocna. Miałem możliwość poznania parafii, gdzie pracują ks. Kazimierz i ks. Włodzimierz Dziadek.

Czechy, 8 - 9 IV 2003 r.

Ks. kan. Zbigniew Kapturczak zorganizował w dniach 8-9 IV 2003 r. specjalną „wyprawę” do Pragi po odbiór relikwii św. Radzyna Gaudentego. Ponieważ wraz z ks. Zbyszkim Bukowskim pośredniczyłem w załatwianiu formalności związanych z przekazaniem relikwii, ks. Proboszcz zaprosił mnie, abym także uczestniczył w ich uroczystym przekazaniu. Miało ono miejsce w Kurii Arcybiskupiej w czeskiej Pradze w dniu 9 IV 2003 r. W czasie tego krótkiego pobytu miałem możliwość odwiedzenia ks. Bukowskiego. W Vaclawicach, w jednym z jego kościołów odprawiliśmy Mszę św. oraz zobaczyliśmy w tej parafii piękny efekt prac remontowych w niezamieszkałej plebanii, którą ks. Zbigniew zaadoptował na ośrodek rekolekcyjno-wypoczynkowy.

Francja, 17 - 13 IV 2004 r.

Na zaproszenie kolegi z roku święceń (1989 r.), ks. Mariusza Misiorowskiego, pojechałem do Francji. Tam spędziłem święta Wielkanocne w roku 2004, w parafii w Gif, położonej blisko Paryża. W Wielki Czwartek uczestniczyłem we wspólnym spotkaniu kapłańskim w ramach tzw. sektoru. W Wielki Piątek wraz z ks. Mariuszem uczestniczyliśmy w Drodze krzyżowej, która wiodła ulicami miasta. Była ona zorganizowana po raz pierwszy od niepamiętnych czasów (może nawet od Rewolucji Francuskiej). Pięknym, duchowym przeżyciem była Liturgia Wigilii Paschalnej. Kościół zapełniony, a w nim bardzo dużo dzieci. No i niesamowity pomysł Mariusza. Przed odnowieniem przyrzeczeń chrztu św., zaczęło coś charakterystycznie bulgotać, co zwróciło szczególną uwagę dzieci. Okazało się, że to mała fontanna, która przed ołtarzem zaczęła tryskać, aby przypomnieć pamiętkę chrztu.

W Niedzielę Zmartwychwstania wielkim przeżyciem dla mnie było wygłoszenie homilii, którą tłumaczył ks. Mariusz. Wierni bardzo cenili sobie postugę duszpasterską Mariusza, jego zaangażowanie i aktywność, a także bardzo dobrą znajomość języka francuskiego. Ja z kolei podziwiałem jego gościnność i serdeczność.

Kazachstan, 29 XI - 6 XII 2004 r.

Z błogosławieństwem ks. Arcybiskupa 29 XI 2004 r. wyruszyłem na misyjną wyprawę do Kazachstanu. Wraz ze mną wyjechali: bp Wojciech Polak, ks. Przemysław Prętki oraz ks. Eugeniusz Bednarek. Nasza iście misyjna wyprawa trwała przeszło tydzień. Celem wyjazdu było uczestnictwo w Międzynarodowym Sympozjum Naukowym poświęconym ks. Władysławowi Bukowińskiemu, który w czasach prześladowania Kościoła w byłym ZSRR, niestrudzenie, pełen poświęcenia, duszpasterzował głównie na terenie obecnego Kazachstanu. Okazją do zorganizowania tego Sympozjum przez ordynariusza Diecezji Karagandyjskiej, Jana Pawła Lengę, była przypadająca 3 XII 2004 r. 30. rocznica śmierci ks. Bukowińskiego oraz podjęcie starań związanych z otwarciem jego procesu beatyfikacyjnego.

Temat Sympozjum, którego stroną organizacyjną zajmował się ks. dr Andrzej Szczęsny, brzmiał: „Obecność Kościoła Chrystusowego na ziemiach Kazachstanu. Ks. Władysław Bukowiński - jej świetlany przejaw”. Wygłoszono 14 referatów, a ich tematyka koncentrowała się wokół historii rozwoju chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego w Kazachstanie na przestrzeni wieków, ze szczególnym uwzględnieniem czasów komunistycznych. Bp Polak wygłosił referat: „Naśladowanie Chrystusa jako pierwotny i najgłębszy fundament chrześcijańskiej moralności”, a piszący te słowa: „Wkład duchowieństwa w ewangelizację misyjną Kazachstanu w świetle adhortacji apostołskiej *Ecclesia in Asia*”.

Cała strona organizacyjna Sympozjum stała na bardzo wysokim poziomie. Już po raz kolejny w Karagandzie ks. Szczęsny pokazał swoje zdolności organizacyjne. On także, z ramienia ks. abp. Lengi, jest odpowiedzialny za postawienie pomnika temu wyjątkowemu kapłanowi. W czasie wizyty w Kazachstanie mieliśmy także okazję spotkać się z naszymi gnieźnieńskimi misjonarzami. W Astanie z wielką radością i otwartością gościł nas abp Tomasz Peta. Nocowaliśmy w Domu Biskupim mieszczącym się przy Katedrze, w którym znajduje się pomieszczenie dla Konferencji Biskupów Kazachstanu, Kuria, mieszkanie biskupa, wikariusza generalnego i proboszcza Katedry oraz pokoje dla gości. Abp Tomasz, Ojciec diecezji, przedstawił nam obraz życia Kościoła w Kazachstanie i w jego archidiecezji. Największy procent kapłanów stanowią fideidoniści (kapłani diecezjalni posłani na misje) z różnych krajów. Jest ich 40%. Na drugim miejscu są franciszkanie i jezuiti (7%). Spośród misjonarzy z Polski w latach 1990-2004 największy procent stano-

wili misjonarze pochodzący z Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Diecezji Tarnowskiej (11%). Jeżeli chodzi o udział samych fidei-donistów z Polski, to we wspomnianych latach największy udział w dziele ewangelizacji misyjnej Kazachstanu mieli fidei-doniści pochodzący z Archidiecezji Gnieźnieńskiej, stanowiący prawie 20% wszystkich fidei-donistów. Mamy się więc z czego cieszyć!

Po wszystkich oficjalnych wizytach i uroczystościach w nuncjaturze i w Katedrze, następnego dnia pojechaliśmy biskupim busem zobaczyć codzienne, misyjne życie. Odwiedziliśmy ks. Jarosława Słowego w Szortandach, gdzie w latach 1990-1999 pracował ks. Tadeusz Krzemiński (obecnie proboszcz w Gniewkowie). W Karagandzie spotkałem ks. Eugeniusza Zinkowskiego - kazachskiego kapłana, który ukończył seminarium w Gnieźnie. Ks. Jarek oprowadził nas po swojej parafii. Pojechaliśmy do „pasiołki”, czyli do małej miejscowości, gdzie znajduje się kaplica. Tam spotkaliśmy modlącą się starszą kobietę, która ze wzruszeniem opowiadała o błogosławieństwie Bożym, jakie przyszło do nich przez posługę ks. Tadeusza i ks. Jarosława. Później obejrzelśmy budujący się Dom Dziecka. Postęp prac, którym również patronuje ks. Jarek, niesie nadzieję, że dzieło zostanie wkrótce ukończone. Z Lisakowsk (kilka godzin jazdy pociągiem od Astany) specjalnie, aby się z nami spotkać, przyjechał ks. Andrzej Marmurowicz. Podczas uroczystego obiadu złożyliśmy mu serdeczne życzenia imieninowe. W czasie obiadu podzieliłem się osobistym doświadczeniem: po raz pierwszy, po 12. latach pracy na rzecz misji w diecezji, miałem okazję namacalnie dotknąć misyjnej pracy, zobaczyć jak misjonarze żyją i pracują.

W drodze powrotnej z Kazachstanu wylądowaliśmy w Rosji, w Sankt Petersburgu. Przez dwa dni gościliśmy w seminarium, gdzie wykładawcami są tak dobrze nam znani: ks. Zygmunt Zaborowski i ks. Paweł Kiejkowski. Ks. Paweł zorganizował wycieczkę po mieście. Mieliśmy możliwość zwiedzenia miasta z jego przepięknymi zabytkami. Dziwnym trafem naszą przewodniczką była Rosjanka, która kilka lat mieszkała w Żninie. Znała także Gniezno. Naszym przewodnikiem po seminarium był zaś ks. Zygmunt. Obejrzelśmy owoc jego mrówczej pracy i wielu zabiegów - bibliotekę seminaryjną, wyposażoną w nowoczesny sprzęt. Nie ukrywał wzruszenia i ludzkiej radości z tego dzieła. Nam pozostało tylko pogratulować, zrobić pamiątkowe zdjęcie i podziwiać. Jeszcze wieczorne rozmowy o seminarium, gdzie przebywa 20 kleryków, o sytuacji Kościoła katolickiego w Rosji i w dzień św. Mikołaja wróciliśmy do Warszawy, do codzienności. Ale jakże ubogaceni.

Alaska, 24 - 28 VII 2005 r.

W 2005 r. odwiedziłem ks. Macieja Napieralskiego pracującego na Alasce. Notatki, które robiłem w czasie pobytu na jego misji zostały zamieszczone w ni-

niejszej książce, na stronach poświęconych ks. Maciejowi. Chciałbym tylko dodać, że w drodze na Alaskę uczestniczyłem wraz z ks. Kazimierzem Muszyńskim w święceniach biskupich bp. Clarence Silva w Honolulu na Hawajach. Msza św. była wielkim świadectwem wiary mieszkańców Hawajów i okolicznych wysp. Podróż na Hawaje i Alaskę udokumentowałem także na taśmie. Z nakręconego materiału zostanie przygotowany film DVD dla celów animacyjnych.

Rzym, 25 VI 2006 r.

Na początku czerwca 2006 r. miałem możliwość odwiedzenia ks. prał. Jana Pawłowskiego w Rzymie. Pomógł mi on w zorganizowaniu spotkania z sekretarzem abp. H. Hoserem oraz pracownikami Kongregacji Ewangelizowania Narodów. Ks. Jan okazał się kapłanem bardzo gościnnym i dyspozycyjnym. Z wdzięcznym sercem wspominam jego życzliwość i ofiarność.

Wenezuela, 24 VII - 2 VIII 2006 r.

W lipcu 2006 r. pojechałem kolejny raz do USA. Tegoroczny, jak i ubiegłoroczny pobyt przeznaczyłem w większości na naukę j. angielskiego. Ks. Kazimierz Muszyński zaproponował wyjazd do Wenezueli, który odbył się w dniach 24 VII - 2 VIII 2006 r. W tym czasie odwiedziliśmy ks. Przemysława Tabaczkę i ks. Floriana Cieniucha. Miałem także możliwość spotkania się z ich biskupami. Misjonarze przyjęli nas bardzo serdecznie. W parafii ks. Przemysława spotkałem się z wiernymi w domach oraz w czasie niedzielnej Mszy św. Mieszkańcy, mówiąc o ks. Przemku, przejawiali wielką radość z tego, że mają takiego duszpasterza. U ks. Floriana zaskoczyły mnie jego bardzo skromne warunki mieszkaniowe. Z podziwem obserwowałem jego bardzo dobry kontakt z wiernymi, zarówno w obecnej parafii, jak i w poprzedniej, w której pracował przez 10 lat.

USA, 2007

W 2007 r. miałem możliwość odwiedzenia wraz z ks. Kazimierzem Muszyńskim jego pierwszych placówek w USA (Rochester, NY i California, CA). Pomimo upływu lat wielu ludzi pamiętało o jego pracy duszpasterskiej i o życzliwości wobec ludzi. Podkreślali jego dobroć, subtelność i troskę o każdego.

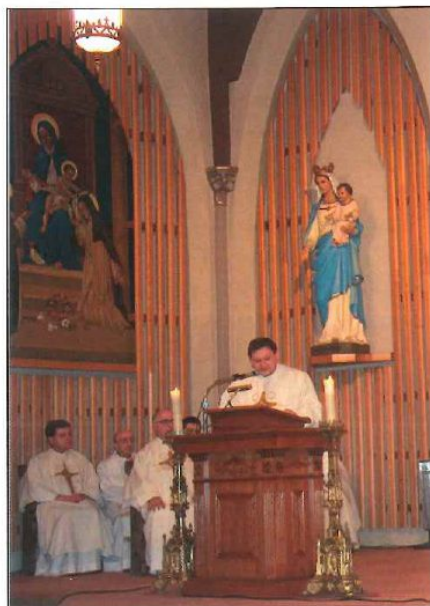
Czechy 1998 r.

Anglia 1999/2000 r.

Praga 2003 r.

USA 2003 r.

Floryda 2003 r.

Francja – Evry (Kurja) 2004 r.

Francja 2004 r.

Kazachstan – Ałmaty 2004 r.

Kazachstan – Astana 2004 r.

Kazachstan – Karaganda 2004 r.

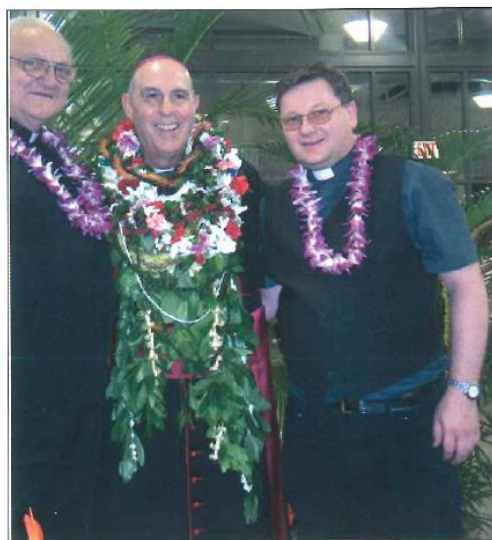

Rosja – Sankt Petersburg 2004 r.

Hawaje – Honolulu 2005 r.

Honolulu – bp Clarence Silwa 2005 r.

Alaska 2005 r.

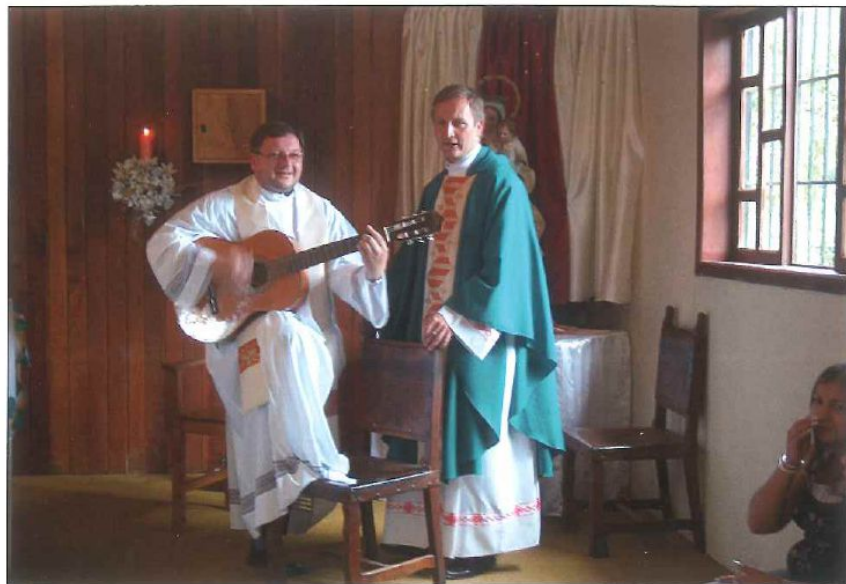

Wenezuela – Punto Fijo 2006 r.

Wenezuela – Los Teques 2006 r.

Wenezuela 2006 r.

USA – Rochester 2007 r. (nad grobem śp. ks. A. Grzeli)

Spotkania rodziców misjonarzy

Pierwszymi misjonarzami dla swoich dzieci są zawsze rodzice, bo to oni przekazują wiarę i uczą, jak żyć po Bożemu. Dla rodziców fakt, że ich dziecko samo zostało prawdziwym misjonarzem i teraz naucza narody, przekazując im dar Ewangelii, to powód do wielkiej dumy i radości.

Referat Misyjny, oprócz opieki nad misjonarzami, swoją troską obejmuje ich rodziców i krewnych. Idea, która przewodzi organizowaniu corocznych Spotkań Rodziców i Krewnych Misjonarzy jest zacieśnianie więzi między rodzinami oraz wspólne dziękczynienie Bogu za misyjne powołanie ich synów, braci, a równocześnie prosba o potrzebne łaski w ich misjonarskim życiu.

Na początku spotkania te odbywały się w Domu Biskupim ks. bp. Bogdana Wojtusia. Od 1999 r. odbywają się one w Pałacu Arcybiskupim. Każde ze spotkań ma podobny program: modlitwa różańcowa, Msza św., obiad oraz dzielenie się aktualnymi wiadomościami o pracy misjonarzy. Wspólna modlitwa łączy myśli i serca rodziców misjonarzy, daleko wybiegające poza biskupią kaplicę, do ich synów głoszących Dobrą Nowinę. Te spotkania są okazją do rodzinnej rozmowy o trudach i sukcesach misjonarzy, ale także o własnych radościach i smutkach dnia codziennego. Jednym z owoców, jakie wydają te opłatkowe spotkania z rodzicami misjonarzy, są wypowiedzi na temat pracy ich synów. Misjonarze nie piszą długich listów, czasami długo milczą, i to właśnie często rodzice pozostają jedynym pewnym źródłem informacji o ich pracy. Dlatego podczas tych spotkań jest czas na „wymianę nowinek” o tym, co aktualnie dzieje się w życiu misjonarzy.

W latach 1993-2006 odbyło się 14 Spotkań Rodziców i Krewnych Misjonarzy. Średnio, każdego roku uczestniczyło w nich 30 osób. Ważnymi uczestnikami tych spotkań są sami misjonarze, którzy akurat w tym czasie przebywają w kraju na urlopie. Byli to m.in.: ks. Henryk Micek, ks. Zygmunt Zaborowski, ks. Antoni Bajek, ks. Paweł Czerwiński, ks. Marian Zalewski, ks. Przemysław Tabaczka, ks. Eugeniusz Bednarek, ks. Andrzej Graczyk oraz ks. Jerzy Nowak. W 1998 r., podczas V Spotkania, ks. Antoni Kmiecik, ówczesny krajowy dyrektor Papieskich Dziel Misyjnych w Warszawie, uznał te spotkania za „pionierskie i wzorcowe dla innych diecezji”.

Troska o rodziców misjonarzy w Archidiecezji Gnieźnieńskiej nie ogranicza się jednak tylko do jednego dnia w roku. Jej wyjątkowym wyrazem jest modlitewna pamięć o tych rodzicach, którzy odchodzą z tego świata. W uroczystościach pogrzebowych rodziców misjonarzy biorą udział przedstawiciele Referatu Misyjnego Kurii Metropolitalnej w Gnieźnie, z ks. bp. B. Wojtusiem i dyrektorem diecezjalnym

PDM – ks. Franciszkiem Jabłońskim, przedstawiciele Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, przyjaciele i „towarzysze misyjnych dróg” misjonarza. Nie zawsze misjonarz może przyjechać na pogrzeb własnego ojca czy matki, wówczas, jak powiedział to kiedyś ks. bp B. Wojtuś: „skoro on nie może być obecny na pogrzebie swego ojca, to w jego miejsce powinien stanąć biskup”.

Świętowojechiechowa Rodzina Misyjna

W dniu 25 III 1998 r., w Uroczystość Zwiastowania Pańskiego, ks. abp Metropolita Henryk Muszyński formalnie powołał do istnienia Świętowojechiechową Rodzinę Misyjną, której celem jest niesienie stałej, duchowej i materialnej pomocy misjonarzom. W dniu 26 III 1998 r. ks. Arcybiskup zgodnie z § 15 Statutu powołał na Dyrektora ŚRM ks. dr. Franciszka Jabłońskiego. Pierwsze spotkanie ŚRM odbyło się 8 V 1999 r. w Katedrze gnieźnieńskiej, drugie, w ramach Jubileuszu 30-lecia Wojciechowych Misionarzy, w dniu 22 V 2004 r.

Obecnie Świętowojechiechowa Rodzina Misyjna liczy ok. tysiąc członków, także spoza diecezji. Wielu ofiarodawców to osoby noszące imię Teresa (św. Teresa jest patronką misji), Wojciech (św. Wojciech – niestrudzony misjonarz, patron Polski i archidiecezji), Krzysztof (św. Krzysztof jest patronem organizacji MIVA pomagającej misjonarzom w zakupie samochodu) oraz Franciszek (św. Franciszek Ksawery – patron misji). Rodzinę misyjną wspierają także animatorzy Ognisk Misyjnych, których aktualnie jest ok. 120.

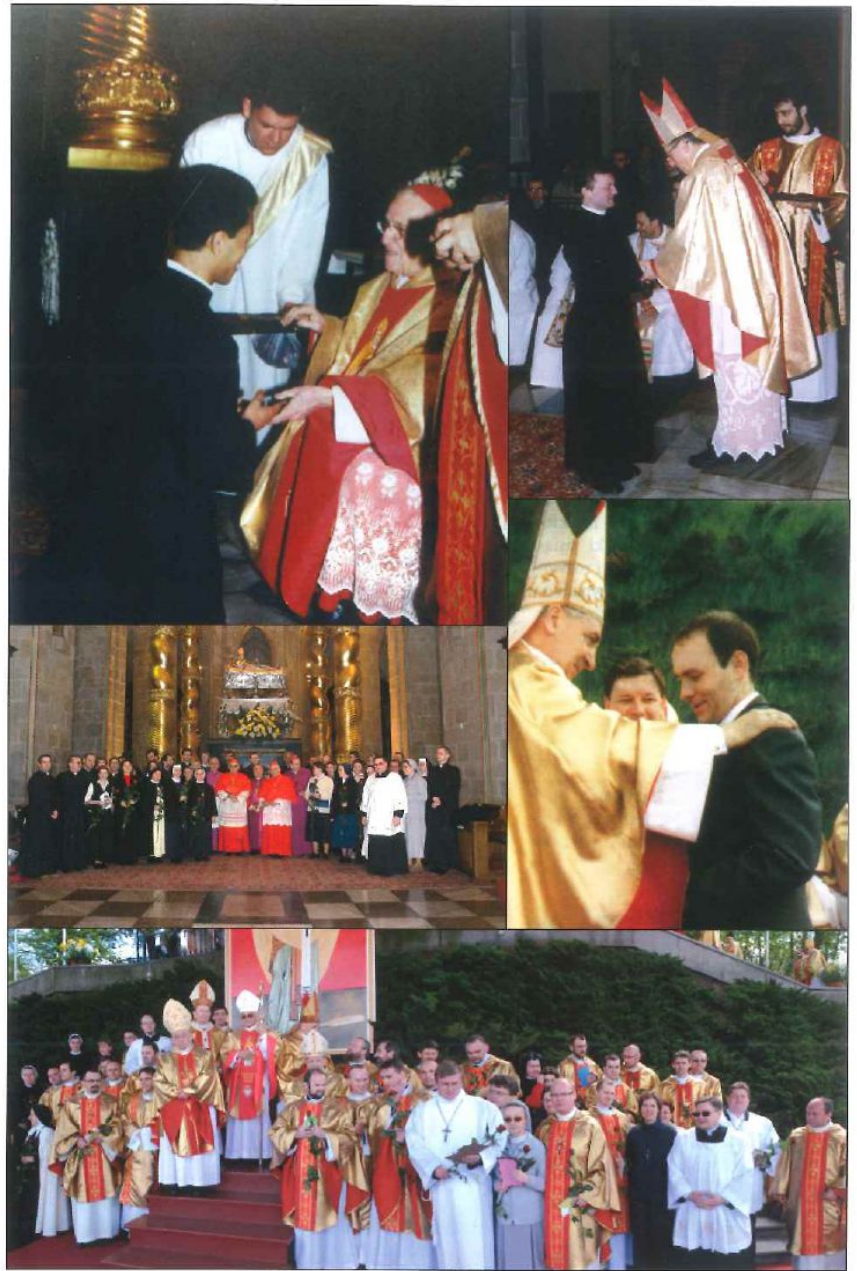
W Gnieźnie, w czasie uroczystości odpustowych ku czci św. Wojciecha, wręczane są krzyże misyjne misjonarzom i misjonarkom z całej Polski. Świętowojechiechowa Rodzina Misyjna także otacza ich swoją opieką.

W ramach animacji wydawany jest „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” (kwartalnik), kalendarze i foldery misyjne oraz prowadzona jest stała korespondencja z misjonarzami i ofiarodawcami. Każdego 23. dnia miesiąca w Katedrze gnieźnieńskiej u grobu św. Wojciecha odprawiana jest Msza św. o godz. 12.00 w intencji wszystkich członków ŚRM, misjonarzy oraz o nowe powołania misjonarskie.

Z ofiar zbieranych w diecezji (od indywidualnych ofiarodawców jak i ze zbiórek do puszek w parafiach) oraz spoza niej, w latach 1998-2006 misjonarze otrzymali pomoc w wysokości ok. 750 tys. zł.

Świętowojechiechowa Rodzina Misyjna
ul. Kanclerza J. Łaskiego 7, 62-200 Gniezno
tel. 0605-527817, e-mail srm@gniezno.opoka.org.pl,
www.srm.gniezno.opoka.org.pl

Zakończenie

Papież Pius XII w Encyklice *Fidei donum* zwracając się z prośbą o włączenie się kapłanów diecezjalnych i wiernych świeckich w misyjne dzieło Kościoła, zachęca do naśladowania niektórych biskupów, którzy chociaż sami odczuwają niedostatki kapłanów w swej diecezji „pozwalają, by ten czy ów kapłan odszedł na jakiś czas z diecezji” i poświęcił się pracy na misjach (por. FD 16).

W roku 1974, na posiedzeniu Episkopatu Polski podjęto temat pełniejszego zaangażowania Kościoła w Polsce w działalność misyjną. Uchwalono wówczas (24 I 1974 r.) Instrukcję Episkopatu Polski regulującą wyjazdy i pracę kapłanów diecezjalnych na terenach misyjnych. Jej poprawioną i zmodyfikowaną wersję Konferencja Episkopatu Polski zatwierdziła w dniu 7 XI 1987 r. Instrukcja wprowadziła m.in. zapis zobowiązujący każdą diecezję do posyłania na misje „pewnej liczby” kapłanów pracujących w diecezji.

W Archidiecezji Gnieźnieńskiej realizacja tych wezwań rozpoczęta została w latach 70. ubiegłego wieku. Pierwszy kapłan diecezjalny, ks. Wacław Maciocha, wyjechał na misje do Zambii w 1973 r. W roku następnym (1974) nastąpiły kolejne wyjazdy kapłanów, tym razem do Papui Nowej Gwinei. I tak rozpoczęła się misyjna wędrówka kapłanów z archidiecezji.

Na przestrzeni 1973-2006 z Archidiecezji Gnieźnieńskiej zostało posłanych na misje 41. misjonarzy: w latach 70. - 5 misjonarzy, w 80. - 9, w 90. - 15 oraz w latach 2000-2006 - 12. Kilku z nich zmieniło kraj misyjny, część pomaga w duszpasterstwie w innych diecezjach na świecie, trzech powróciło do pracy w archidiecezji, a trzech odeszło do Pana. W ramach reorganizacji granic od 25 III 2004 r. do grona świętowojciechowych misjonarzy dołączyło dwóch byłych misjonarzy oraz jeden pracujący na Wschodzie Europy. Archidiecezja Gnieźnieńska przez szereg lat zajmowała w Polsce drugie miejsce (po Diecezji Tarnowskiej) pod względem liczby misjonarzy.

Misjonarze byli posyłani do następujących krajów: Zambii, Papui Nowej Gwinei, Brazylii, Wenezueli, Kamerunu, Kazachstanu, Argentyny, Czadu, Puerto

Rico, Peru, na Alaskę i do Malawi. Natomiast do pomocy w innych diecezjach na świecie kapłani posyłani byli do: Wielkiej Brytanii, USA, na Białoruś i Litwę, do Rosji, Czech, Albanii, Kanady, Gruzji, Szwecji, Finlandii, Rumunii, Francji i Belgii.

Pius XII we wspomnianej encyklice podkreślił także skuteczność pracy na misjach ludzi świeckich, którzy przekazują zdobyte doświadczenie w zakresie działalności społecznej, jak i w poszczególnych dziedzinach apostołatu (por. FD 16). Tym bardziej cieszy fakt, że w posyłaniu świeckich na misje Archidiecezja Gnieźnieńska ma także swój udział. Pierwszy świecki misjonarz (p. Przemysław Grzechowiak) został posłany w 1999 r. do Kamerunu. Łącznie do 2006 r. zostało posłanych 5 świeckich misjonarzy (w tym jedno małżeństwo). Pod koniec roku 2006 otrzymało posłanie kolejne małżeństwo, które w lutym 2007 r. udało się na misje do Tanzanii.

Zebrany dorobek pracy wszystkich kapłanów i świeckich dał nam szersze spojrzenie na powszechność Kościoła i wielkie bogactwo duszpasterskich inicjatyw w różnych parafiach i ośrodkach misyjnych na świecie. Po przeczytaniu historii życia, listów, wywiadów poszczególnych „bohaterów” tej książki i obejrzeniu całego spektrum zdjęć, ukazuje się nam obraz wielkiego wysiłku i poniesionego trudu.

Nie dziwi więc, że praca świętowojciechowych misjonarzy została zauważona przez papieża Jana Pawła II w Liście z okazji 400-lecia istnienia Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie (7 VI 2002 r.): „Wierzę też, że i współcześnie dokonuje się dzieło kształtowania świętych i gorliwych kapłanów. Jednym ze znaków, które potwierdzają tę wiarę są ci, którzy podejmują misyjny trud św. Wojciecha i niosą otrzymane dziedzictwo wiary na cały świat, od Astany w Kazachstanie aż po misyjne kraje Afryki, Oceanii i Ameryki Południowej”.

Jan Paweł II przesłał także swoje specjalne błogosławieństwo do kapłanów - misjonarzy oraz rodziców i krewnych misjonarzy (27 I 2004 r.), a także do wszystkich wspierających misyjną posługę (5 VIII 2003 r.). Z kolei Papież Benedykt XVI przekazał swoje apostołskie błogosławieństwo Animatorom Ognisk Misyjnych (1 VII 2005 r.) i Świętowojciechowej Rodzinie Misyjnej (6 VII 2005 r.).

Papież Benedykt XVI przemawiając do duchowieństwa zgromadzonego w archikatedrze warszawskiej (25 V 2006 r.) nawiązał do posługi polskich misjonarzy, obejmując tym samym także tych pochodzących z Gniezna: „Kościół w Polsce - powiedział Papież - dał już wielu księży i wiele sióstr, którzy posługują nie tylko Polakom poza granicami kraju, ale również na misjach, nieraz w bardzo trudnych warunkach, w Afryce, w Azji, w Ameryce Łacińskiej i innych regionach”.

Praca misjonarzy z Polski została także zauważona i doceniona przez biskupów polskich w liście do prezbiterów Kościoła w Polsce pt: „Abyśmy nie ustali w drodze” (8 III 2006 r.). Biskupi serdeczną i wdzięczną myślą ogarniają misjonarzy wywodzących się z polskiego duchowieństwa, a także prezbiterów posługujących rodakom na obczyźnie. „To dzięki Wam - piszą biskupi - Ewangelia głoszona jest «aż po krańce ziemi». Nie ustawajcie w tym posłannictwie, pomni na słowa Apostoła: «Weź udział w trudach i przeciwnościach znoszonych dla Ewangelii według mocy Boga» (2 Tm 1,8)”.

Niech niniejsza książka roznieci i umocni w sercach kapłanów, animatorów misyjnych, członków Świętowojeckowej Rodziny Misyjnej ducha misyjnego, który udzieli się wiernym z Archidiecezji Gnieźnieńskiej oraz spoza niej i dotrze aż „na krańce świata”.

Drodzy misjonarze i kapłani pomagający w duszpasterstwie! Nie ustawajcie w swym posłannictwie! „Dzieląc się z innymi duchem wiary - jak napisał Pius XII - okazujecie Bogu swoją wdzięczność” (FD 1). Zapisujcie kolejne, tak piękne karty misyjnej historii. Siejcie nadal ziarno Ewangelii, bo przecież błogosławione są stopy tych, którzy głoszą Dobrą Nowinę...

Gniezno, dnia 20 X 2007 r.

Conclusion

In the Encyclical "Fidei Donum" Pope Pius XII requested that priests and lay people from the dioceses be included in the missionary work of the Church and encouraged them to imitate some of the bishops, who although themselves felt the lack of priests in the diocese, "Let this or that priest leave the diocese for some time and devote himself to the mission" (FD16).

In 1974 during the meeting of the Episcopacy of Poland, the subject of full engagement of the Church in Poland in missionary work was undertaken and established on 24th January 1974.

The instructions of the Polish Episcopacy regulate leaves and the work of diocesan priests in the missionary areas. The corrected and modified version was confirmed on 7th November 1987 by the Conference of Polish Episcopacy. The instructions introduced, among other things, were a record obligating every diocese to send "some number" of priests working in the diocese on missions. In the Gnieznan Archdiocese, the realization of these calls began in the seventies of the last century. The first diocesan priest, Fr. Waclaw Maciocha, left on a mission to Zambia in 1973. The following year other priests departed for Papua New Guinea. The missionary wandering of the priests had begun.

From 1973-2006, a total of 41 missionaries from the Archdiocese of Gniezno were sent on missions: in the 1970s five (5) missionaries, in the 1980s nine (9), in the 1990s fifteen (15) and between 2000-2006 twelve (12). A few of them moved to other countries around the world, some of them help in other dioceses, three of them returned and work in the Archdiocese, while three others have passed away. Within a framework of reorganization of borders from 25th February 2004, the group of missionaries of St. Adalbert (Św. Wojciech) joined two former missionaries and one working in East Europe. For many years the Gnieznan Archdiocese occupied second place in Poland in respect to the number of missionaries (after the Tarnów diocese).

The missionaries were sent to the following countries: Zambia, Papua New Guinea, Brazil, Venezuela, Cameroon, Kazakhstan, Argentina, Chad, Puerto Rico, Peru, Alaska and Malawi. While additional missionaries helping in other dioceses around the world were sent to Great Britain, the United States of America, Byelorussia, Lithuania, Russia, Czech Republic, Albania, Canada, Georgia, Sweden, Finland, Romania, France and Belgium.

In his Encyclical Pope Pius XII also highlighted the efficiency of the missionary work of lay people who gave their experience in social work and other branches of apostolic work (FD 16). Even more joyful is the fact that sending lay people on mission from the Archdiocese of Gniezno has a higher participation. The first lay missionary (Przemysław Grzechowiak) was sent to Cameroon in 1999. From 1999 to 2006 five lay missionaries were sent including one couple. At the end of 2006 another missionary couple married and, in March 2007, left for mission to Tanzania.

Gathering the work of all priests and lay people gave us a broader look at the universal character of the Church and the great wealth of initiatives in different parishes and missionary centers around the world. After reading the life histories, letters and interviews of each person in this book and after seeing all the photos, one sees a picture of great effort and hardship. It is not strange then that the work of St. Adalbert missionaries was noticed by Pope John Paul II in a letter sent on the 400th anniversary of the Higher Spiritual Seminary in Gniezno (7th June 2002). I believed that in the present days, the work of shaping saintly and zealous priests exists. One of the signs that confirms this belief are those who undertake the missionary effort of St. Adalbert and carry the legacy around the world from Astana in Kazakhstan to other missionary countries of Africa, Oceania and South America.

John Paul II also sent his apostolic blessing to parents, relatives and friends of the missionaries (27th January 2004) and to all who support the missionary service (5th August 2003). In addition, Pope Benedict XVI gave his apostolic blessing to the members of the Missionary Centers (1st July 2005) and the Missionary Family of St. Adalbert (6th July 2005).

In a speech to the clergy gathered in the cathedral in Warsaw (25th May 2006), Pope Benedict XVI referred to the service of Polish missionaries including those from Gniezno, "The Church in Poland had already given many priests and many nuns, who work not only for the Polish abroad, but also in the missions in very difficult conditions in Africa, Asia, Latin America and other regions".

The missionary work of the Polish people was also noticed and appreciated by the Polish bishops in a letter to the authorities in the Church of Poland, "Let's not stop on our way" (8th March 2006). The bishops with a cordial and grateful message overwhelmed the missionaries who come from the Polish clergy, "That thanks to

you" the bishops wrote, "the Gospel is preached to the edge of the world". Do not stop in your effort and remember the words of the Apostle: "take part in the hardships and difficulties tolerated for the Gospel according to the power of God" (2 Tm 1:8).

Let this book kindle and strengthen the Holy Spirit in the hearts of priests and members of the Missionary Family of St. Adalbert, and let it pass on "to the edge of the world".

Dear Missionaries and Priests helping in the diocese – never cease your service! "Sharing with others with the Spirit of Faith," as Pius XII wrote, "you are showing your gratitude to God" (FD 1). Continue to write beautiful cards of our missionary history and continue to sow the seeds of the Gospels because "blessed are the feet of those who preach the Good News..."

Bibliografia

I. Dokumenty Kościoła

1. Encyklika Piusa XII, *Fidei donum*, Warszawa 1987.
2. Adhortacja apostolska Jana Pawła II, *Pastorem gregis*, Watykan 2003.
3. List papieża Jana Pawła II do Ks. Arcybiskupa Henryka Muszyńskiego, *Księga Jubileuszowa Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie 1602 – 2002*, Gniezno 2002.
4. *Annuario Pontificio 2005*, Citta del Vaticano 2006.
5. *Guida delle missioni cattoliche 2005*, Roma 2005.
6. Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski regulująca działalność misyjną kapłanów diecezjalnych, Warszawa 1988.
7. List biskupów polskich do prezbiterów Kościoła w Polsce o stałej formacji kapłańskiej, Tarnów 2006.

II. Prace naukowe o Świętowojciechowych Misjonarzach

1. Stanisława Kaczmarek, *Praca misjonarzy pochodzących z Archidiecezji Gnieźnieńskiej na podstawie listów*, Gniezno 1999. Praca dyplomowa napisana na Kolegium Katechetycznym w Gnieźnie pod kierunkiem ks. F. Jabłońskiego. Archiwum redaktora książki.
2. Urszula Szalek, *Świeccy na misjach*, Warszawa 2001. Praca licencjacka napisana na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego pod kierunkiem ks. F. Jabłońskiego. Archiwum redaktora książki.
3. Ks. Franciszek Jabłoński, *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, Kraków 2003. O misjonarzach z Archidiecezji Gnieźnieńskiej

mowa jest w punkcie omawiającym Kleryckie Koło Misyjne w Gnieźnie (s. 120-124) oraz w punkcie omawiającym udział Archidiecezji Gnieźnieńskiej w dziele misyjnym (s. 274-280).

4. Elżbieta Imbierowicz, *Animacja misyjna w Archidiecezji Gnieźnieńskiej na podstawie „Biuletynu Misyjnego Archidiecezji Gnieźnieńskiej”*. Warszawa 2001. Praca licencjacka napisana na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego pod kierunkiem ks. F. Jabłońskiego. Archiwum redaktora książki.
5. Ewa Rucińska, *Udział Archidiecezji Gnieźnieńskiej w misyjnym dziele Kościoła*, Gniezno 2000. Praca dyplomowa napisana na Kolegium Katechetycznym w Gnieźnie pod kierunkiem ks. F. Jabłońskiego. Archiwum redaktora książki.
6. Krystyna Wierzbowska, *Działalność Ogniska Misyjnego w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie w latach 1965-1995*, Gniezno 1999. Praca dyplomowa napisana na Kolegium Katechetycznym w Gnieźnie pod kierunkiem ks. F. Jabłońskiego. Archiwum redaktora książki.

III. Publikacje Świętowojciechowych Misjonarzy

1. **Ks. Henryk Jankowski**
  - *Breve reflexion sobre la doctrina social de la iglesia en la ensenanza de los papas*, Caracas 2001.
  - *50 anos de la parroquia Ntra. Sra. de Cormoto, Punto Fijo 1951-2001*, Punto Fijo 2001.
2. **Ks. Wacław Maciocha**
  - *Dlaczego jestem wierzącym katolikiem*.
  - *Kierownictwo duchowe*. Londyn 1986.
  - *Szczytowe normy moralne*.
  - Ks. Jerzy Makowski, *Wspomnienia kapłana*, Londyn 1975 (wspomnienia ks. Wacława Maciochy).
  - Ks. Wacław Maciocha, Ks. Stanisław Czapniewski SJ, *W trudzie misyjnych pokoleń*, Londyn 1992.
3. **Ks. Mariusz Misiorowski**
  - *Salatka z termitów*, Gniezno 2003.
  - *Katecheza 1 gimnazjum. Zeszyt ucznia*, Toruń 1994 (wspólnie z Waldemarem Rozynowskim).
  - *Katecheza 2 gimnazjum. Zeszyt ucznia*, Toruń 1994 (wspólnie z Waldemarem Rozynowskim).

- Przewodnik dla katechety klasy 2 gimnazjum, Toruń 1996 (wspólnie z Waldemarem Rozyńskim).
- 4. **Ks. Kazimierz Muszyński**
  - Dziesięć lat wśród Papuasów, Lublin 1992.
- 5. **Ks. Maciej Napieralski**
  - Wprowadzenie do Katechizmu Kościoła Katolickiego, Pallotinum 1994.
- 6. **Ks. Andrzej Szczęsny (red.)**
  - Mecca. Mszał studyjny w języku kazachskim.
- 7. **Ks. Janusz Umerle**
  - Przewodnik Eucharystyczny Karola de Foucauld, Poznań 2005.
  - Podręcznik modlitwy Karola de Foucauld, Poznań 2005.
  - Nazaret według Karola de Foucauld, Poznań 2006.
  - Czarna kość słoniowa, Gniezno 2007.

IV. Opublikowane listy i inne materiały o Świętowojciechowych Misjonarzach

1. Bajek Antoni

Grażyna Koczorowska, Na początku jepeem do Indian, „Głos Wielkopolski” z dn. 8 VI 1994 r.

List ks. Antoniego Bajka, „Misjonarz Dwunastki” (1995).

Ks. Franciszek Jabłoński, Jubileusz 40-lecia kapłaństwa ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)49-55.

List ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)108-109.

List ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)99.

List ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14 (2001)87-88.

List ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)101.

List ks. Antoniego Bajka, „Misjonarz Dwunastki” 69(2002)2.

List ks. Antoniego Bajka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 21(2004)85-87.

Monika Woźniak – Kiszkowo, Praca ks. Antoniego Bajka. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

2. Bednarek Eugeniusz

List ks. Eugeniusza Bednarka, „Ku człowiekowi”. Czasopismo parafii św. Bogumiła w Gnieźnie 20(1992)2.

Ks. Edmund Boryca, Dziennik podróży 2001, Lublin 2002 (Wspomina ks. Bednarka na stronach: 45-46).

Ks. Mariusz Misiorowski, Sałatka z termitów, Gniezno 2003 (Wspomina ks. Eugeniusza Bednarka na stronach: 41-42. 85).

Wywiad z siostrą ks. Eugeniusza Bednarka. Na podstawie albumu A. Marer i E. Szacownej – SP 9 Gniezno. Archiwum redaktora książki.

3. Budzyński Andrzej

Ks. Andrzej Jasiński, Ksiądz Arcybiskup w Anglii (Odwiedziny ks. Przybylskiego i ks. Budzyńskiego), „Niedziela Gnieźnieńska” 12(1999)1.

4. Bukowski Zbigniew

Ks. Franciszek Jabłoński, „Opravil” kościół w czeskiej parafii. Wywiad z ks. Zbigniewem Bukowskim, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1999)85-87; „Niedziela Gnieźnieńska” 28(2000)2.

Ks. Zdzisław Gieszczyński, Pomoc dla ks. Zbigniewa Bukowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)70.

Ks. Franciszek Jabłoński, Wywiad z ks. Zbigniewem Bukowskim, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)108-109.

Ks. Franciszek Jabłoński, „Pripravil duchvni pudu”, „Niedziela Gnieźnieńska” 17(2002)5.

5. Cieniuch Florian

Ks. Franciszek Jabłoński, Wywiad z ks. Florianem Cieniuchem, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)80-82.

List ks. Floriana Cieniucha, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1999)79.

Spotkanie z ks. Florianem Cieniuchem w SP 12, „Misjonarz Dwunastki” (1999).

Ks. Franciszek Jabłoński, Misjonarz z krainy wiecznych kawalerów (Rozmowa z ks. Florianem Cieniuchem), „Niedziela Gnieźnieńska” 3(1999)3.

List ks. Floriana Cieniucha, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)102-103.

List ks. Floriana Cieniucha, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)74.

Abp Henryk Muszyński, Życzenia z okazji srebrnego jubileuszu kapłaństwa ks. Floriana Cieniucha, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)57.

Zbigniew, Srebrny Jubileusz ks. Floriana Cieniucha, „Niedziela Gnieźnieńska” 29(2001)2; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)58-59.

List ks. Floriana Cieniucha, „Misjonarz Dwunastki” 67 (2001)7.

6. Czerniejewski Janusz

Ks. Janusz Czerniejewski, List do redakcji, „Echo z Afryki” 4(1995)62-63.

Ks. Franciszek Jabłoński, Śladami misjonarzy. Ks. Janusz Czerniejewski, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)58-59.

List ks. Janusza Czerniejewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)95-99.

Wizyta ks. Janusza Czerniejewskiego w SP 12, „Misjonarz Dwunastki” 10(1999).

Ks. Franciszek Jabłoński, Rozmowa z ks. dr. Januszem Czerniejewskim, misjonarzem w Kamerunie od 1989 r., „Niedziela Gnieźnieńska” 43(1999)2; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)109-112.

List ks. Janusza Czerniejewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1999)78.

List ks. Janusza Czerniejewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)109-111.

7. Czerwiński Paweł

List ks. Pawła Czerwińskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)77-79.

Ks. Franciszek Jabłoński, I Diecezjalny Kongres Misyjny Dzieci (29 V 1999 r.), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)73-75 (Fragment homilii ks. Czerwińskiego).

Ks. Paweł Czerwiński, Polscy księża diecezjalni – fideidoniści na Papui Nowej Gwinei, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)22-29.

8. Domek Kazimierz

List ks. Kazimierza Domka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)73.

Bp Bogdan Wojtuś, List do Biskupa Puerto Rico, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)35.

Ks. Franciszek Jabłoński, Z Gniezna do Puerto Rico, „Niedziela Gnieźnieńska” 12(2000)2.

Ks. Franciszek Jabłoński, Rozmowa z ks. Kazimierzem Domkiem, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)102-104.

List ks. Kazimierza Domka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)92.

9. Dziadek Włodzimierz

Bernadeta Bircholtz, Zostać świętym na miarę świadków. Jubileusz 15-lecia Ruchu Światło – Życie w parafii św. Maksymiliana w Bydgoszczy, „Niedziela Gnieźnieńska” 45(2001)1; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)90.

Ks. Franciszek Jabłoński, Pogrzeb śp. Ireny Dziadek (matki ks. Włodzimierza Dziadka), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)47-49.

Maciej Wawryk, Życiorys ks. Włodzimierza Dziadka. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

10. Graczyk Andrzej

Z życia naszej parafii. Msza św. na pożegnanie ks. Andrzeja Graczyka, „Ku człowiekowi”. Czasopismo parafii św. Bogumiła w Gnieźnie 36(1993)3.

List ks. Andrzeja Graczyka, „Misjonarz Dwunastki” 2(1995).

Ks. Franciszek Jabłoński, Wywiad z ks. Andrzejem Graczykiem, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)105-107.

Wizyta ks. Andrzeja Graczyka w SP 12, „Misjonarz Dwunastki” 12(2001).

Lucyna Muniak, Misje w Gruzji. Rozmowa z ks. Andrzejem Graczykiem, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 9 XI 2003 r., 25.

11. Grzechowiak Ała i Przemysław

Ks. Franciszek Jabłoński, Świecki misjonarz. Przemysław Grzechowiak, „Misje Dzisiaj” 4(1998)17.

Ks. Franciszek Jabłoński, Pierwszy świecki misjonarz Archidiecezji Gnieźnieńskiej, „Misjonarze Kombonianie” 4(1998)22-23; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)47-48.

List p. Przemysława Grzechowiaka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)76-77.

Z kraju, Misyjne posłanie Przemysława Grzechowiaka, „Misje Dzisiaj” 3(1999)28.

Ks. Franciszek Jabłoński, Posłany, by prowadzić jak Gwiazda Betlejemka (P. Grzechowiak), „Niedziela Gnieźnieńska” 5(1999)3; „Echo z Afryki”, 1(1999)68-69.

- List p. Przemysława Grzechowiaka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)112-113.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Trzech świeckich misjonarzy. Posłanie p. Grzechowiaków i p. Teresy Lewandowskiej, „Niedziela Gnieźnieńska” 34(2002)1; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)58-60.
- Agnieszka Kwaśnik, Dawać ludziom Chrystusa. Rozmowa z Ałłą i Przemysławem Grzechowiakami, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 27 VI 2003 r., 6.
- Przemysław Grzechowiak, Wieczór latynoamerykański na UKSW, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2003)73-75.
- List p. Ałły i Przemysława Grzechowiaków, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)93-95.
- List p. Ałły i Przemysława Grzechowiaków, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)117-118.
- List p. Ałły i Przemysława Grzechowiaków, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)101-102.
- O. Paweł Latusek OMI, Nieodzowni misjonarze świeccy. Rozmowa z bp. Miguelem S. Martinezem z diecezji Lai w Czadzie (Wspomina p. Grzechowiaków), „Misyjne Drogi” 5(2003)34-37; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)102-107.
- Bernadeta Gozdowska, Zbawić Afrykę przez Afrykę... Rozmowa z bp. Miguelem S. Martinezem z diecezji Lai w Czadzie, „Przewodnik Katolicki” z dn. 10 VIII 2003; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)107-111.
- 12. Grzela Andrzej**
Ks. Andrzej Grzela, Listy z misji. Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej.
- 13. Hanelt Zbyszko**
List ks. Zbyszko Hanelta (1996) do SP 6 w Gnieźnie. Archiwum autora książki.
Jerzy Fogel, Apostoł Papuasów imieniem Zbyszko, „Miesięcznik Parafialny – Kórnik”; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)66-72.
Ks. Wojciech Bęben, Książd Zbyszko jakiego pamiętam, „Przegląd Katolicki”. Australia 7(1998)1.
Ks. Andrzej Jasiński, Potrzebny Panu Bogu i Papuasom, „Niedziela Gnieźnieńska” 38(1998)1.
Ks. Tadeusz Hanelt, Wspomnienie pośmiertne o śp. Prałacie Zbyszko Hanelcie, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1998)749-756.
Halina Klupczyńska, Dziennik misjonarza. Zapiski z pracy misyjnej ks. Zbyszko Hanelta, rękopis (p. Halina jest siostrą ks. Hanelta). Archiwum autora książki.

14. Jankowski Henryk

- List ks. Henryka Jankowskiego, „Misjonarz Dwunastki” (1994).
- List ks. Henryka Jankowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)61-63.
- List ks. Henryka Jankowskiego, Wśród kaktusów, gdzie „cujies” płaczą z bólu, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)98-100.
- Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Henryk Jankowski, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 96-97.
- Marcin Makohoński, Wenezuelczycy kochają swoich księży, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 25 VII 2004 r., 25.

15. Józwiak Michał

- List ks. Michała Józwiaka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)90-91.

16. Katulski Eryk OFM

- Katulski Eryk OFM, Padre maniana, „Przewodnik Katolicki” z dn. 6 VI 2003 r., 34. 37; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)120-122.

17. Kiejkowski Paweł

- List ks. Pawła Kiejkowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)127-128.
- Lucynia Muniak, Wywiad z ks. Pawłem Kiejkowskim, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 23 XI 2003, 34-35; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 21(2004)88-91.

18. Krzymiński Tadeusz

- Listy ks. Tadeusza Krzymińskiego. Archiwum autora książki.

19. Lewandowska Teresa

- Ks. Franciszek Jabłoński, Trzech świeckich misjonarzy. Posłanie p. Grzechowiaków i p. Teresy Lewandowskiej, „Niedziela Gnieźnieńska” 34(2002)1; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)58-60.
- List p. Teresy Lewandowskiej, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 18(2002)89-90.
- List p. Teresy Lewandowskiej, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)117.

Dekret Ks. Arcybiskupa dla świeckiej misjonarki (Teresy Lewandowskiej), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)38.

List p. Teresy Lewandowskiej „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)92-94.

Lucyna Muniak, Wśród „drewnych” Polaków. Rozmowa z p. Teresą Lewandowską, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 31 VIII 2003 r.; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)94-95.

20. Łątka Stefan

List ks. Stefana Łątki, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)99-100.

Ks. Franciszek Jabłoński, Bez modlitwy niczego nie uda się dokonać (ks. Stefan Łątka), „Niedziela Gnieźnieńska” 43(2001)3.

Ks. Franciszek Jabłoński, Ks. Stefan Łątka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)90-93.

Klaudia, Marika, Katarzyna i Emila, Wywiad z ks. Stefanem Łątką, „Misjonarz Dwunastki” 3(2003).

21. Łykowski Jan

Wizyta ks. Jana Łykowskiego w SP 12, „Misjonarz Dwunastki” 10(1996).

List ks. Jana Łykowskiego, „Misjonarz Dwunastki” 3(1997).

List ks. Jana Łykowskiego i ks. Mieczysława Majdana, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)128-129.

22. Maciocha Wacław

Wojciech Murawski, Jachcice mają swoją parafię, „Za i przeciw” 25(1958)4.

Ks. Roman Schoepe, Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. Wacławie Maciocha, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(1993)714-716; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)123-126.

Zygfryd Smarzyk, Kartki od Prymasa, „Ilustrowany Kurier Polski” z dn. 23-25 III 2001 r., 4.11.

23. Majdan Mieczysław

Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie Misyjne. Śladami misjonarzy. Ks. Mieczysław Majdan, „Niedziela Gnieźnieńska” 12(1997)4.

List ks. Mieczysława Majdana, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)82-83.

Wojciech Sobolewski, Rocznice święceń w rodzinie Majdanów. List do redakcji, „Niedziela Gnieźnieńska” 24(2001) 3.

Ks. Franciszek Jabłoński, Wychowali czternaścioro dzieci, „Niedziela Gnieźnieńska” 51-52(2002)3 (Wręczenie medalu „Zasłużony dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej” p. Annie Majdan); „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 18(2003)58-60.

24. Marmurowicz Andrzej

List ks. Andrzeja Marmurowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)63.

List ks. Andrzeja Marmurowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)72-73.

Ks. Franciszek Jabłoński, Wywiad z ks. Andrzejem Marmurowiczem, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)105.

Agata i Zbigniew Judycy, ks. Andrzej Marmurowicz, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 163-164.

25. Martyniak Katarzyna

List p. Katarzyny Martyniak, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)103-106.

List p. Katarzyny Martyniak, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)109-114.

List p. Katarzyny Martyniak, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)77-80.

List p. Katarzyny Martyniak, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 13(2001)95-102.

List p. Katarzyny Martyniak, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)88-94.

26. Micek Henryk

Katarzyna Bukowska, Irmina Kowalska, Spotkanie z misjonarzami, „Winnica” 11(1992).

Szymon Fluks, Joanna Rogozińska, Powołanie Misyjne. Niezwykły misjonarz, „Niedziela Gnieźnieńska” 50(1996)4; por. „Winnica” z 1996 r. (Spotkanie z ks. Henrykiem Mickiem w SP 12).

List ks. Henryka Micka, „Misjonarz Dwunastki” (1996).

Ks. Franciszek Jabłoński, III Diecezjalne Spotkanie Misyjne (26 X 1996 r.), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)88-89, (Fragmenty wystąpienia ks. H. Micka).

List ks. Henryka Micka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)106-107.

- Ks. Franciszek Jabłoński, Misjonarze na pielgrzymkowym szlaku (ks. Henryk Micek, ks. Andrzej Graczyk, ks. Krzysztof Domagalski), „Niedziela Gnieźnieńska” 38(1999)3; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)68-69.
- List ks. Henryka Micka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)93-94.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Homilia na pogrzebie śp. Ireny Micek – matki ks. Henryka Micka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)87-89.
- List ks. Henryka Micka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)93.
- O. Ryszard Sum CSSp, Umarłem i znów żyję. Rozmowa z ks. Henrykiem Mickiem, „Posłaniec Ducha Świętego” 4(2002)14-17.
- Dominika Paluszak, Olga Wróblewska – SP Strzelno. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.
- 27. Misiorowski Mariusz**
- Ks. Franciszek Jabłoński, Wyjazd na misje to przywilej! Wywiad z ks. Mariuszem Misiorowskim, „Ku człowiekowi”. Czasopismo parafii św. Bogumiła w Gnieźnie 42(1993)3.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie Misyjne. Śladami misjonarzy. Ks. Mariusz Misiorowski (Sanktuarium św. Wojciecha w Kamerunie), „Niedziela Gnieźnieńska” 51-52(1997)4.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Misjonarz Dwunastki” 3(1997).
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)59-61.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Misje Dzisiaj” 3(1998)21.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)91.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)99-100.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, Podziękowanie, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)49-50.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)74-76.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Pogrzeb rodziców misjonarzy (Matka ks. Zalewskiego i Ojciec ks. Misiorowskiego), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)54-55.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)101-105.
- Ks. Mariusz Misiorowski, Ślady, „Materiały formacyjne dla dzieci”, Warszawa 1999; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)106.

- List ks. Mariusza Misiorowskiego do dzieci, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)107.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)99-101.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)101-102.
- Ks. Mariusz Misiorowski, Krzyż stał się mostem, „Echo z Afryki” 9(2000)206; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)85-86.
- Agnieszka Kwaśnik, Wizyta ks. Mariusza Misiorowskiego w redakcji Niedzieli Gnieźnieńskiej, „Niedziela Gnieźnieńska” 2(2001)4.
- Przemówienie Kard. Christiana Tumi, arcybiskupa Doula (Kamerun) w Katedrze Notre Dame (tłum. ks. Mariusza Misiorowskiego), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)6-13.
- Ks. Mariusz Misiorowski (tłum.), 40 lat dla idei, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 18(2003)18-20.
- List ks. Mariusza Misiorowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)119-121.
- Ks. Mariusz Misiorowski, Globalizacja i ewangelizacja, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)15-16.
- Ewa Malicka – SP Gniewkowo. Ks. Mariusz Misiorowski, Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.
- 28. Muszyński Kazimierz**
- List ks. Kazimierza Muszyńskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)94.
- Ks. Kazimierz Muszyński, Tłumaczenie nekrologu śp. Ks. Wacława Maciochy, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)126.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Wojciechowy misjonarz – ks. Kazimierz Muszyński, „Przewodnik Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 26 I 2003 r., 3.
- 29. Napieralski Maciej**
- List ks. Macieja Napieralskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 13(2001)89-91.
- Listy ks. Macieja Napieralskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)95-97.
- List ks. Macieja Napieralskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)104.
- List ks. Macieja Napieralskiego do SP 12 w Gnieźnie, „Misjonarz Dwunastki” 2(2002).

List ks. Macieja Napieralskiego, „Misjonarz Dwunastki” 2(2002); „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)114-116.

Ks. Maciej Napieralski, List z dn. 3 XII 2002 r., „Misje Dzisiaj” 4(2003)27.

Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Maciej Napieralski, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 180.

Danuta Drelak, Olga Zarzyki SP-Gębice, Wywiad z ks. Maciejem Napieralskim. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

30. Nowak Jerzy

List ks. Jerzego Nowaka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)100-101.

Paweł Gumienny – SP Gębice, List ks. Jerzego Nowaka. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

Paweł Gumienny – SP Gębice, Wizyta w szkole i w parafii w Gębicach. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

31. Pałuczak Wiesław

Ks. Franciszek Jabłoński, Jezus krzyż na ramene bere (Wizyta u ks. Wiesława Pałuczaka), „Niedziela Gnieźnieńska” 25(1998)3.

List ks. Wiesława Pałuczaka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)100-105.

32. Pawlaczek Grzegorz

Ks. Andrzej Jasiński, Bóg za Bugiem. Wywiad z katechistą wędrownym ks. Grzegorzem Pawlaczkiem – koordynatorem drogi Neokatechumenalnej, przebywającym na Ukrainie, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1996)4.

Ks. Franciszek Jabłoński, Siejący węzłach. Rozmowa z ks. Grzegorzem Pawlaczkiem, „Niedziela Gnieźnieńska” 43(2000)3.

List ks. Grzegorza Pawlaczka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)92-94.

Z życia Archidiecezji. Spotkanie z ks. Grzegorzem Pawlaczkiem w SP 12 w Gnieźnie, „Niedziela Gnieźnieńska” 5(2002)3.

Zuzanna Kanke – SP 9 Gniezno, Wywiad z ks. Grzegorzem Pawlaczkiem. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

Zuzanna Kanke – SP 9 Gniezno, Wywiad z rodzicami ks. Grzegorza Pawlaczka, Zofią i Józefem Pawlaczkami. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

Łukasz Kmita, Święcenia od Papieża, „Przegląd Gnieźnieński” z dnia 28 III-3 IV 2006 r., s.13

33. Pawłowski Jan

Ks. Jan Pawłowski, List do ks. Wojciecha Polaka. Wielkanoc w Tajlandii. Archiwum bp. Wojciecha Polaka.

Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Jan Romero Pawłowski, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 201.

34. Pejka Dariusz

Ks. Marian Daraż, Pożegnanie i przywitanie (ks. Dariusza Pejki), „Misyjne Drogi” 3(1999)32.

Listy s. Tadeusza Frąckiewicz (Wspomina ks. Dariusza Pejkę), Internet: http://www.dominikanki.pl/misja_kamerun/tf_archi.htm, 4 VIII 2004 r./.

Ks. Mariusz Misiorowski, W cieniu baobabu, „Posłaniec Ducha Świętego” 2(2000); Sałatka z termitów, Gniezno 2003, 44 (Wspomina ks. Dariusza Pejkę).

List ks. abp. Roger Pirenne'a (Bertoua, Kamerun) do ks. Dariusza Pejki, Archiwum redaktora książki.

35. Peta Tomasz

List ks. Tomasza Pety, „Misjonarz Dwunastki” (1994).

Ks. Tomasz Peta, List do redakcji SAG, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1995)2.

Krystyna Lubińska, Spica, Jezioro życia. Rozmowa z ks. Tomaszem Petą, misjonarzem z Kazachstanu, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(1995)1.3.

List ks. Tomasza Pety, „Misjonarz Dwunastki” 12(1996).

Ks. Tomasz Peta, Niezapomniane dni w Oziornoje, „Misyjne Drogi” 3(1998)29-30.

List ks. Tomasza Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)92-93.

List ks. Tomasza Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)73-74.

List ks. Tomasza Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1999)87.

Abp Henryk Muszyński, List gratulacyjny do Ks. Tomasza Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)34-35.

Ks. Andrzej Jasiński, Ksiądz Tomasz Peta administratorem apostolskim w Kazachstanie, „Niedziela Gnieźnieńska” 37(1999)1.

Jan Maćkowiak, Rekolekcje dla nadzwyczajnych szafarzy (wizyta ks. Tomasza Pety), „Niedziela Gnieźnieńska” 11(2000)1.

Jerzy Waleriańczyk, Z Gniezna na jubileusz w Kazachstanie cz. I, „Niedziela Gnieźnieńska” 34(2000)2.

Jerzy Waleriańczyk, Z Gniezna na jubileusz w Kazachstanie cz. II, „Niedziela Gnieźnieńska” 35(2000)2; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)81-84.

- Bp Bogdan Wojtuś, ks. Franciszek Jabłoński, Życzenia z okazji sakry biskupiej ks. Tomasz Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)55.
- Abp Henryk Muszyński, Życzenia z okazji srebrnego jubileuszu kapłaństwa Bp. Tomasz Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)56.
- Agnieszka Cieśliewicz, Nasz Biskup z Kazachstanu, „Niedziela Gnieźnieńska” 10(2001)1.
- Konsekracja biskupia, „Niedziela Gnieźnieńska” 13(2001)3.
- Lilia Danilecka, Kazachstan – kraj religijnych korzeni. Rozmowa z biskupem Tomaszem Petą z Astany, „Misyjne Drogi” 5(2001)42-45.
- Bp Tomasz Peta, życzenia dla Neoprezbiterów Archidiecezji Gnieźnieńskiej, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(2001)483; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 14(2001)87.
- Bp Tomasz Peta, Wiosna Kościoła w Kazachstanie, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)88-89.
- Ks. Wenancjusz Zmuda, Gnieźnieński *Caritas* dla Kazachstanu, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)63.
- Bp Tomasz Peta, List po śmierci śp. Księdza Kanonika Wojciecha Dzierzgowskiego, „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(2001)490-491.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Pogrzeb śp. Heleny Peta, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)100-102.
- Agnieszka Kwaśnik, Bp Tomasz Peta arcybiskupem Astany, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 1 VI 2003 r., 2.
- List bp. Tomasz Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)116.
- List abp. Tomasz Pety, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003) 89.
- Bp Tomasz Peta, Nasz Kościół „na stepie”, „Misyjne Drogi” 4(2003)50.
- Wojciech Krupczyński, Widziałem barwy stepu, „Przewodnik Katolicki” z dn. 31 VIII 2003 r.; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)90-92.
- Ada Jackowiak, Justyna Bieńska, Wywiad z abp. Tomaszem Petą. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.
- Ada Jackowiak, Justyna Bieńska, Wywiad z ks. kan. Heliodorem Jankiewiczem nt. bp Tomasz Pety. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.
- Dominika Mrozińska – SP 64 Bydgoszcz, Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.
- 36. Ponichtera Zbigniew**
- List ks. Zbigniewa Ponichtery, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)66.

- 37. Przybylski Paweł**
- Ks. Krzysztof Redlak, Wpisani w obcą ziemię, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 1(1996)1.3.
- Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Paweł Przybylski, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 214.
- List ks. Pawła Przybylskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)124-128.
- Ks. Paweł Przybylski, Życiorys, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)128-129.
- Halina Radoszewska (Bristol), Nasz Ksiądz z Gniezna. Ks. prał. Paweł Przybylski. List do redakcji, „Niedziela Gnieźnieńska” 45(2002)6; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)122-123.
- 38. Rogowicz Andrzej**
- Ks. Andrzej Rogowicz, Być misjonarzem w Argentynie, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 2(1995)3.
- Antoni Hoffman, Nowy zapal. II Diecezjalne Spotkanie Misyjne (28 X 1995), „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 46 (1995)2. (Cytowany jest list ks. A. Rogowicza).
- Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie misyjne, „Niedziela Gnieźnieńska” 1(1996)3. (W artykule cytowany jest fragment listu ks. A. Rogowicza).
- Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie Misyjne. Śladami misjonarzy. Ks. Andrzej Rogowicz, „Niedziela Gnieźnieńska” 11(1997)3.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)99.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)74.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 7(1999)85.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Misjonarz Dwunastki” 67(2001)8.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2002)103.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 17(2002)92.
- List ks. Andrzeja Rogowicza, Kraj maty i asada, „Misje Dzisiaj” 6(2003)6-7; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)116-118.
- Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Andrzej Rogowicz, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 221.
- List ks. Andrzeja Rogowicza „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 21(2004)80-81.

List ks. Andrzeja Rogowicza, „Misjonarz Dwunastki”.

39. Schewior Piotr

List ks. Piotra Schewiora, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 13(2001)91-92.

Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Piotr Paweł Schewior, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 232.

List ks. Piotra Schewiora, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)67.

List ks. Piotra Schewiora, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)118-119.

Cieżyk, K. Seifert, S. Kujawa i M. Skwarek. Wywiad z ks. Piotrem Schewiorem. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

40. Słowy Jarosław

List ks. Jarosława Słowego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)100.

List ks. Jarosława Słowego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 9(1999)101.

List ks. Jarosława Słowego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)108-109.

Renata Gryniwicz, Mali misjonarze dali świadectwo. VII Diecezjalne spotkanie misyjne. Jubileusz misji, „Niedziela Gnieźnieńska” 48(2000)1. (Fragmety kazania ks. Jarosława Słowego).

Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Misje Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Kazachstanie. List do redakcji, „Niedziela Gnieźnieńska” 3(2002)3. (Praca w Szortandach).

Lucyna Muniak, Rozmowa z ks. Jarosławem Słowym, „Przewodnik Katolicki Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 1 II 2004 r., 25.

41. Szalek Jakub

Ks. Adam Andrzejewski, 220 wiosek w parafii, „Przewodnik Katolicki Diecezji Bydgoskiej” 37(2006).

42. Szczęsny Andrzej

Ks. Franciszek Jabłoński, Spotkanie rodziców misjonarzy, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)39.

List ks. Andrzeja Szczęsnego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)67.

Komunikat ks. Andrzeja Szczęsnego w sprawie budowy pomnika ks. Wł. Bukowińskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)96-97.

Ks. Andrzej Szczęsny, Życiorys ks. Wł. Bukowińskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)97-101.

43. Szulczyński Andrzej

List ks. Andrzeja Szulczyńskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)129.

44. Szwagrzyk Sławomir

Członkowie Ogniska Misyjnego przy parafii bł. Michała Kozala w Janikowie, Wywiad z ks. Sławomirem Szwagrzykiem. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

45. Tabaczka Przemysław

Ks. Franciszek Jabłoński, Dzień Misyjny Dzieci i Pomocy Polskim Misjonarzom. Uroczystość Objawienia Pańskiego (Wywiad z ks. Przemysławem Tabaczką), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)91-94.

46. Waszkiewicz Roman

Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Roman Tomasz Waszkiewicz, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 286.

Ks. Roman Waszkiewicz, Z Kanady na Boże Narodzenie 2003, „Przewodnik Archidiecezji Gnieźnieńskiej” z dn. 21-28 XII 2003 r., 35.

Daria Kwiatkowska, Gimnazjum im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości, Wywiad z Krystyną Sopolińską na temat ks. Romana Waszkiewicza. Na podstawie albumu konkursowego. Archiwum redaktora książki.

47. Wnuk Wawrzyniec

Agata i Zbigniew Judyccy, ks. Wawrzyniec Wnuk, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002, 295-296.

Ks. Abp Henryk Muszyński, Homilia podczas Mszy św. sprawowanej z okazji 70-lecia święceń kapłańskich Księdza Infulata Wawrzyńca Wnuka z Kanady (Gniezno – Katedra, 22 VI 2003 r.), „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5-6(2003)396-400.

48. Wojtaszek Marcin

List ks. Marcina Wojtaszka, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 16(2003)102.

49. Zaborowski Zygmunt

- List ks. Zygmunta Zaborowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)100.
- List ks. Zygmunta Zaborowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)106-107.
- List ks. Zygmunta Zaborowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2001)91.
- List ks. Zygmunta Zaborowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 13(2001)92-95.
- List ks. Zygmunta Zaborowskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)66.

50. Zalewski Marian

- Anna Frankowska, List ks. Mariana Zalewskiego, „Misjonarz Dwunastki” 9(1993).
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Misjonarz Dwunastki” 7(1994).
- Kazimiera Pezacka, Spotkanie z ks. Marianem Zalewskim w Bibliotece Miejskiej w Kcyni. List do redakcji, „Niedziela Gnieźnieńska” 36(1996)4.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie Misyjne. Śladami misjonarzy. Dzwon dla ks. Mariana Zalewskiego, „Niedziela Gnieźnieńska” 39(1997)3.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1997)57-58.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)77-79.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Misjonarz Dwunastki” 4(1998).
- Ks. Franciszek Jabłoński, Pogrzeb rodziców misjonarzy (Matki ks. Zalewskiego i Ojca ks. Misiorowskiego), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)54-55.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Misjonarz z kraju „kamiennej siekiery” (Rozmowa z ks. Marianem Zalewskim), „Niedziela Gnieźnieńska” 26(1999)2; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 8(1999)107-109.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)102.
- Ks. Marian Zalewski, Wiara i dobre buty, „Posłaniec Ducha Świętego” 5(2000)18; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)75-77.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Misjonarz Dwunastki” 3(2001).
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Rzeczpospolita” z dn. 15-16 III 2003 r.; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)111-112.
- List ks. Mariana Zalewskiego, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 20(2003)112-114 (przedruk).

- O. Ryszard Sum CSSp, Papuasi wybierają Judasza. Rozmowa z ks. Marianem Zalewskim, „Posłaniec Ducha Świętego” 6(2003)18-21; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 21(2004)81-85.
- List ks. Mariana Zalewskiego do Ogniska Misyjnego, Kronika Seminaryjnego Ogniska Misyjnego w Gnieźnie.

V. Strony internetowe

- Wiadomości o kontynentach, Internet: http://encyklopedia.pwn.pl/697_1.html, 26 VII 2004 r.
- Wiadomości o diecezjach, Internet: <http://www.catholic-hierarchy.org>, 26 VII 2004 r.
- Międzynarodowe Centrum Ewangelizacji „Marianum” w Calsbergu: <http://www.oaza.de>, 27 VII 2004 r.
- Listy s. Tadeusza Frąckiewicza (Wspomina ks. Dariusza Pejkę) Internet: http://www.dominikanki.pl/misja_kamerun/tf_archi.htm, 4 VIII 2004 r./.

VI. Inne

- Agata i Zbigniew Judyccy, W służbie Bogu i światu. Słownik biograficzny. Toruń 2002.

VII. Spotkania z rodzicami misjonarzy

- Ks. Franciszek Jabłoński, Spotkania z rodzicami misjonarzy (II, III, IV), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 4(1998)32-36.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Misjonarska Rodzina. II Spotkanie Rodziców Misjonarzy, „Słowo Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 2(1995)3.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Powołanie Misyjne. Rodzina Misyjna, „Niedziela Gnieźnieńska” 10(1997)3.
- Ks. Franciszek Jabłoński, V spotkanie rodziców i krewnych misjonarzy, „Niedziela Gnieźnieńska” 1(1998)3; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 6(1998)38-40.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Spotkanie z rodzicami Zwiastunów Dobrej Nowiny, „Niedziela Gnieźnieńska” 2(1999)2.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Misjonarze misjonarzy, „Niedziela Gnieźnieńska” 3(2000)3.

- Ks. Franciszek Jabłoński, Spotkanie z Rodzicami Misjonarzy (7 XII 1999), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 11(2000)77-78.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Niech radość misjonarza będzie Waszą radością. IX Spotkanie rodziców misjonarzy, „Niedziela Gnieźnieńska” 2(2000)28.
- Ks. Franciszek Jabłoński, IX Spotkanie Opłatkowe dla Rodziców Misjonarzy (8 XII 2001), „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 15(2002)68-70.
- Ks. Franciszek Jabłoński, X Spotkanie Rodziców Misjonarzy, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 19(2003)98-100.
- Bp Bogdan Wojtuś, List pasterski do wiernych o powołaniu Świętowojciechowej Rodziny Misyjnej, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 5(1998)37-38.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Świętowojciechowa Rodzina Misyjna, „Niedziela Gnieźnieńska” 1(1996)2.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Rodzina misją, „Niedziela Gnieźnieńska” 44(1998)4.
- Abp Henryk Muszyński, Apel o pomoc dla misjonarzy pochodzących z Archidiecezji Gnieźnieńskiej, „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 10(2000)77-78.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Wakacyjne spotkania misjonarzy (ks. Bajek, ks. Jankowski, ks. Bednarek, ks. Misiorowski, ks. Pejka), „Niedziela Gnieźnieńska” 30(2000)2; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 12(2000)49-50.
- Joanna Braciszewska, Włączmy się w pomoc dla misjonarzy (Kalendarz misyjny na rok 2001), „Niedziela Gnieźnieńska” 42(2000)7.
- Ks. Franciszek Jabłoński, Boże Narodzenie u naszych misjonarzy (ks. Czerniejewski, ks. Dziadek, ks. Ponichtera), „Niedziela Gnieźnieńska” 52-53(2000)6; „Biuletyn Misyjny Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 13(2001)51-52.
- List Papieża Jana Pawła II z okazji 400-lecia Prymasowskiego Seminarium Duchownego, „Niedziela Gnieźnieńska” 35(2002)1. (Papież wspomina misyjny trud wojciechowych misjonarzy).
- Ks. Franciszek Jabłoński, Kościół Gnieźnieński w służbie misyjnej. IX Diecezjalne Spotkanie Misyjne, „Niedziela Gnieźnieńska” 46(2002)1. (Świadczenia: ks. Muszyńskiego, ks. Bajka, ks. Zalewskiego, ks. Czerwińskiego).

Aneks 1.

Parafie pracy duszpasterskiej w kraju

Barcin

- Św. Maksymiliana: Ks. Jan Łykowski (1987-1988)
- Św. Jakuba Większego: Ks. Henryk Jankowski (1968-1970)

Bydgoszcz

- Chrystusa Króla: Ks. Marian Zalewski (1983-1987); Abp Tomasz Peta (1987-1990); Ks. Henryk Micek (1986)
- Królowej Jadwigi: Ks. Zbigniew Ponichtera (1985-1995); Ks. Wiesław Pałuczak (1990-1994); Ks. Dariusz Pejka (1993-1994)
- Niepokalanego Poczęcia NMP: Ks. Wacław Maciocha (1958-1972); Ks. Henryk Jankowski (1972-1974)
- NMP Matki Kościoła: Ks. Paweł Czerwiński (1986-1987)
- Św. Polskich Braci Męczenników: Ks. Henryk Jankowski (1984-1985), Ks. Kazimierz Domek (1982-1985)
- Św. Wojciecha: Ks. Paweł Przybylski (1969-1971)
- Bożego Ciała: Ks. Mieczysław Majdan (1988-1989)
- Św. Marcina i Mikołaja: Ks. Jan Pawłowski (1985-1987), Ks. Andrzej Grzela (1964-1965)
- Św. Józefa: Ks. Kazimierz Muszyński (1969-1970), Ks. Henryk Jankowski (1970-1972), Ks. Andrzej Grzela (1972-1974)
- NSPJ: Ks. Andrzej Rogowicz (1987-1988)
- Miłosierdzia Bożego: Ks. Zbigniew Bukowski (1989-1991)

- MB Królowej Męczenników: Ks. Andrzej Szulczyński (1996-1997), Ks. Sławomir Szwagrzyk (1998-2002)
- Św. Krzyża: Ks. Andrzej Szulczyński (1994-1996)
- Św. Antoniego: Ks. Dariusz Pejka (1991)
- Św. Stanisława: Ks. Sławomir Szwagrzyk (1989-1991)

Bydgoszcz – Płatnowo

- MB Królowej Polski: Ks. Mariusz Misiorowski (1989-1990)

Dębowo

- Św. Michała Archanioła: Ks. Andrzej Szulczyński (1992)

Dźwierzchno

- Św. Katarzyny: Ks. Antoni Bajek (1972-1975)

Gąsawa

- Św. Mikołaja: Ks. Florian Cieniuch (1978-1980), Ks. Eugeniusz Bednarek (1988), Ks. Jan Łykowski (1988-1989)

Gębice

- Św. Mateusza: Ks. Andrzej Graczyk (1988-1990)

Gdynia

- Klasztor Ojców Franciszkanów: Br. Robert Kozielski OFM

Gniewkowo

- Św. Mikołaja: Ks. Jan Łykowski (1991-1992)
- NSPJ: Ks. Krzysztof Domagalski

Gniezno

- Bł. Radzyna Gaudentego: Ks. Henryk Micek (1984-1986), Ks. Marian Zalewski (1982-1983), Ks. Grzegorz Pawlaczyk (1990-1994), Ks. Andrzej Szcześnie (1986-1990) oraz (1993-1995), Ks. Sławomir Szwagrzyk (1991-1998)
- Archikatedra: Ks. Andrzej Grzela (1970-1972), Ks. Paweł Przybylski (1967-1969)
- Bł. Jolenty: Ks. Zbigniew Bukowski (1987-1988)
- Św. Bogumiła: Ks. Maciej Napieralski (1989-1990), Ks. Andrzej Graczyk, (1990-1993), Ks. Przemysław Tabaczka (1999-2002)

- Św. Michała Archanioła: Ks. Henryk Jankowski (1977-1984), Ks. Zygmunt Zaborowski (1984-1989), Ks. Andrzej Szulczyński (1992-1994)
- Św. Trójcy: Ks. Wawrzyniec Wnuk (1939-1939), Ks. Maciej Napieralski (1990-2000)

Gromadno

- Św. Jakuba Większego: Ks. Paweł Czerwiński (1983-1986)

Inowrocław

- Zwiastowania NMP: Ks. Mariusz Misiorowski (1990-1993), Ks. Jarosław Słowy (1996-1998), Ks. Andrzej Marmurowicz (1993-1996), Ks. Henryk Micek (1984), Ks. Zbigniew Bukowski (1988-1989)
- Św. Józefa: Ks. Jan Łykowski (1992-1994), Ks. Jarosław Słowy (1993-1996)
- Św. Krzyża: Ks. Zbyszko Hanelt (1971-1974), Ks. Kazimierz Domek (1974-1977), Ks. Krzysztof Domagalski
- Świętego Ducha: Abp Tomasz Peta (1980-1983), Ks. Grzegorz Pawlaczyk (1987-1988), Ks. Piotr Schewior (1988-1991)
- Św. Mikołaja: Ks. Krzysztof Domagalski
- Św. Jadwigi Królowej: Ks. Jan Łykowski (1989-1991), Ks. Andrzej Szulczyński (1998)
- Opatrzności Bożej: Ks. Zygmunt Zaborowski (1974-1975)

Janikowo

- Bł. Michała Kozala: Ks. Wawrzyniec Wnuk (1933-1938), Ks. Sławomir Szwagrzyk (2002-2003)

Jarocin

- Św. Marcina: Ks. Kazimierz Muszyński (1969-1974), Ks. Stefan Łątka (1984-1986)
- Chrystusa Króla: Ks. Jerzy Nowak (1988-1990), Ks. Piotr Schewior (1991-1996)

Kaczory

- Św. Andrzeja Boboli: Ks. Zygmunt Zaborowski (1989-1990)

Kalisz

- Św. Mikołaja: Ks. Piotr Schewior (1994-1996)

Kamień Pomorski

- Św. Ottona: Ks. Andrzej Szulczyński (1998-1999)

Kcynia

- Św. Michała Archanioła: Ks. Zbyszko Hanelt (1968-1971), Ks. Maciej Napieralski (1983-1984)

Kościeszki

- Św. Anny: Ks. Henryk Jankowski (1967-1968)

Kruszwica

- Św. Apostołów Piotra i Pawła: Ks. Kazimierz Muszyński (1967-1969), Ks. Zygmunt Zaborowski (1975-1984), Ks. Paweł Kiejkowski (1992-1996)
- Św. Teresy od Dzieciątka Jezus: Ks. Zygmunt Zaborowski (1984-1985), Ks. Wiesław Pałuczak (1988-1990)

Kołodziejewo

- Św. Józefa: Ks. Paweł Czerwiński (1982-1983)

Łopienno

- Wniebowzięcia NMP: Ks. Henryk Jankowski (1967)

Marzenin

- Św. Mikołaja: Ks. Kazimierz Domek (1977-1979)

Mieścisko

- Św. Michała Archanioła: Ks. Andrzej Szulczyński (1997-1998)

Miłosław

- Św. Jakuba Większego: Ks. Henryk Micek (1980-1982)

Mogilno

- Św. Jana Apostoła: Ks. Andrzej Graczyk (1987-1988)

Nakło

- Św. Stanisława: Ks. Andrzej Rogowicz (1985-1986), Ks. Andrzej Szulczyński (1992)
- Św. Wawrzyńca: Ks. Jerzy Nowak (1987-1988), Ks. Jarosław Słowy (1991)

Nakło – Paterek

- MB Bolesnej: Ks. Zbigniew Bukowski (1991)

Orzechowo

- MB Częstochowskiej: Ks. Andrzej Szczęsny (1985-1986), Ks. Eugeniusz Bednarek (1986-1987), Ks. Przemysław Tabaczka (1995-1999)

Pleszew

- Ścięcia św. Jana Chrzyciela: Ks. Roman Waszkiewicz (1984-1985)
- Św. Floriana: Ks. Zbyszko Hanelt (1961-1962)

Pobiedziska

- Św. Michała Archanioła: Ks. Andrzej Rogowicz (1988-1992)

Rynarzewo

- Św. Katarzyny: Ks. Zbigniew Ponichtera (1984-1985)

Toruń

- Wniebowzięcia NMP: Ks. Henryk Jankowski (1975-1977)
- Opatrzności Bożej: Ks. Kazimierz Domek (1973-1974), Ks. Florian Cieniuch (1976-1978), Ks. Andrzej Rogowicz (1986-1987)
- Św. Piotra i Pawła: Ks. Jan Łykowski (1986-1987)

Trzemeszno

- Wniebowzięcia NMP: Ks. Henryk Micek (1982-1984)

Słaboszewo

- Św. Doroty: Ks. Andrzej Grzela (1963-1964)

Sławsko Wielkie

- Św. Bartłomieja: Ks. Zygmunt Zaborowski (1990-1996)

Strzałkowo

- Św. Doroty: Ks. Zbyszko Hanelt (1967), Ks. Florian Cieniuch (1980-1985)

Strzelno

- Trójcy Świętej: Abp Tomasz Peta (1983-1987)

Szczecin

- Niepokalanego Serca NMP: Ks. Andrzej Szulczyński (1999)

Szubin

- Św. Marcina: Ks. Wacław Maciocha (1950), Ks. Jakub Szalek

Wągrowiec

- Św. Jakuba Apostoła: Ks. Dariusz Pejka (1991-1993)
- Wniebowzięcia NMP: Ks. Zbyszko Hanelt (1962-1965)

Witaszyce

- Wniebowzięcia NMP: Ks. Kazimierz Domek (1979-1982)

Witkowo

- Św. Mikołaja: Abp Tomasz Peta (1976-1980)

Września

- Św. Jadwigi: Ks. Jan Łykowski (1985-1986)
- Świętego Ducha: Ks. Henryk Jankowski (1974-1975)
- Wniebowzięcia NMP: Ks. Jerzy Nowak (1985-1987), Ks. Grzegorz Pawlaczyk (1988-1990), Ks. Zbigniew Bukowski (1991-1992)
- Św. Stanisława: Ks. Grzegorz Pawlaczyk (1988-1990)

Wysoka

- NMP Różańcowej: Ks. Jarosław Słowy (1991-1993)

Żerków

- Św. Stanisława: Ks. Jan Łykowski (1988-1989)

Aneks 2. Ofiarodawcy

L.p.	Nazwisko	Imię	Miasto
1.	Aniewska	Jadwiga	Katowice
2.	Bagieński	Wojciech	Poznań
3.	Beker	Wojciech i Grażyna	Opole
4.	Bieg	Franciszek	Mikołów
5.	Bielawski	Wojciech	Radom
6.	Błędowska	Teresa	Radom
7.	Boniecka	Teresa	Bytom
8.	Borowiecka	Teresa	Warszawa
9.	Brodecka	Danuta	Inowrocław
10.	Cellary	Wojciech	Poznań
11.	Chmiel	Wojciech	Kartuzy
12.	Chmielewska	Teresa	Gliwice
13.	Chmielewska	Stanisława	Bydgoszcz
14.	Chojnowski	Wojciech	Ostrołęka
15.	Cholewińska	Zdzisława	Szubin
16.	Chrapkowska	Marianna	Bydgoszcz
17.	Cichecki	Wojciech	Legionowo
18.	Ciechomski	Wojciech	Wołomin
19.	Ciesielska	Janina	Wydartowo
20.	Ciosek	Wojciech	Gdańsk
21.	Cisło	Stanisław	Gniezno
22.	Czarneccy	T. i E.	Pobiedziska
23.	Czarnecki	Henryk	Sokołowo
24.	Czyżowski	Wojciech	Szczecin

25. Dąbrowscy	Teresa i Witold	Bydgoszcz
26. Dera	Wojciech	Poznań
27. Deresińscy	Wojciech i Lilianna	Poznań
28. Dopierała	Wojciech	Gąsawa
29. Drapała	Julian	Nakło
30. Drażkowski	Konrad	Bydgoszcz
31. Drozdowska	Irena	Barcin
32. Dziedzic	Marianna	Ślesin
33. Dzięgielewska	Teresa	Warszawa
34. Formanowicz	Teresa	Środa Wielkopolska
35. Franczyk	Teresa	Gliwice
36. Gabryś	Teresa	Chorzów
37. Gaczkowska	Krystyna	Żnin
38. Gapińska	Teresa	Inowrocław
39. Gawroński	Tadeusz, ks. kan.	Gniezno
40. Gęsiak	Wojciech	Radom
41. Gibuła	Wojciech	Nowa Wieś Wielka
42. Giermańska	Teresa	Wrocław
43. Gogołek	Teresa	Warszawa
44. Gołębiewska	Wiktoria	Nakło – Paterek
45. Gołębiewska	Irena	Bydgoszcz
46. Górecky	Wojciech i Natalia	Kraków
47. Grywalska	Teresa	Sromowce Niżne
48. Holc	Benedykta	Wyrzysk
49. Huber	Ludwik	Przemysł
50. Jacoszek	Jacek	Orzechowo
51. Jahr	Hanna	Bydgoszcz
52. Jańczyk	Teresa	Częstochowa
53. Jaszczyk	Krzysztof	Radom
54. Jewusiak	Teresa	Gdańsk
55. Kabocik	Gertruda	Katowice
56. Kajczuk	Ewa	Bydgoszcz
57. Kałamejka	Włodzimierz	Gniezno
58. Karbowski	Teresa	Wrocław
59. Kasperska-Furman	Irena	Bydgoszcz
60. Kielierz	Teresa	Katowice
61. Kielbus	Janina	Nowy Sącz
62. Kierzek	Władysław, ks. prał.	Września
63. Klarkowska	Maria	Bydgoszcz
64. Klawiński	Stanisław	Żnin

65. Kłopotek	Franciszek	Bydgoszcz
66. Kolasa	Irena	Solec Kujawski
67. Konieczko	Teresa	Wrocław
68. Kopij	Cecylia	USA
69. Kosidło	Balbina	Białe Błota
70. Kossowski	Wojciech	Piaseczno
71. Kostecka – Kidziak	Teresa	Warszawa
72. Kościelniak	Krzysztof	Radom
73. Kośmider	Stefania	Wągrowiec
74. Krawczuk	Lucyna	Gniezno
75. Krysiak	Feliks	Gniezno
76. Krystek	Wojciech	Gliwice
77. Kujawska	Irena	Witkowo
78. Kurianowicz	Wanda	Biała Podlaska
79. Kuszel	Wojciech	Świdnica
80. Kwolek	Wojciech	Kraków
81. Legawiec	Jan	Bydgoszcz
82. Lejza	Wojciech	Sobótka
83. Lisowski	Wojciech	Czerwonak
84. Maciejewska	Jadwiga	Bydgoszcz
85. Majewska	Teresa	Kruszwica
86. Marks	Wojciech	Piaseczno
87. Markwitan	Alojzy	Bydgoszcz
88. McGrath	Laurie	USA
89. Meller	Wanda	Orchowo
90. Metera	Tadeusz	Strzelno
91. Mężydło	Jadwiga	KłECKO
92. Michalik	Tomasz	Łochowo
93. Michalik	Jan i Maria	Gniezno
94. Michalska	Agnieszka	Gniezno
95. Muszyński	Kazimierz, ks.	USA
96. Neumann	Teresa	Bydgoszcz
97. Niedzielska	Helena	Września
98. Niemczyk	Arleta	Bydgoszcz
99. Oksiak	Eleonora	Mogilno
100. Owczarek	Czesław	Sicienko
101. Piecyk	Teresa	Warszawa
102. Pierzga	Wojciech	Ruda Śląska
103. Pilarscy	Wojciech i Stanisława	Opole
104. Polewczyńska	Jadwiga	Wyrzysk

105. Połom	Krzysztof	Piastów
106. Przybylińska	Helena	Bydgoszcz
107. Przybylski	Jan	Września
108. Przybył	Wojciech	Poznań
109. Prak	Robert	Gniezno
110. Radkiewicz	Tadeusz	Białe Błota
111. Radwan-Wińska	Teresa	Sopot
112. Rał	Teresa	Łomża
113. Remus	Agnieszka	Bydgoszcz
114. Richert	Wojciech	Rumia
115. Rokicka	Teresa	Warszawa
116. Rosiński	Wojciech i Janina	Białośliwie
117. Różycka	Teresa	Katowice
118. Ryszkowska	Teresa	Gdańska
119. Sapieżyńska	Teresa	Warszawa
120. Sawicka	Teresa	Warszawa
121. Sawków	Teresa	Bydgoszcz
122. Siutaj	Krzysztof	Września
123. Skorupski	Wojciech	Kraków
124. Skrzypińska	Krystyna	Bydgoszcz
125. Słomowicz	Grażyna i Zygfryd	Gniezno
126. Smokowski	Edmund	Gniezno
127. Sodalicja Mariańska		Inowrocław
128. Sokulska	Jolenta	Białe Błota
129. Sowińska	Helena	Bydgoszcz
130. Spror	Wojciech	Bytom
131. Spychała	Dariusz	Bydgoszcz
132. Stachowiak	Jadwiga	Poznań
133. Stanisławski	Wojciech	Swarzędz
134. Stańczyk	Teresa	Smogulec
135. Starzonek	Janusz	Gniezno
136. Stawowska	Jadwiga	Łobżenica
137. Stępiak	Wojciech	Września
138. Streńska-Szczygłowska	Urszula	Inowrocław
139. Strzapek	Michalina	Pakość
140. Strzelecki	Józef	Inowrocław
141. Strzyżewski	Wojciech	Olsztyn
142. Supeł	Teresa	Bytom
143. Synowiec	Wojciech	Opoczno
144. Szala	Wojciech	Poznań

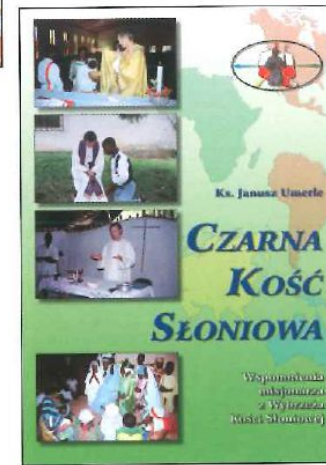
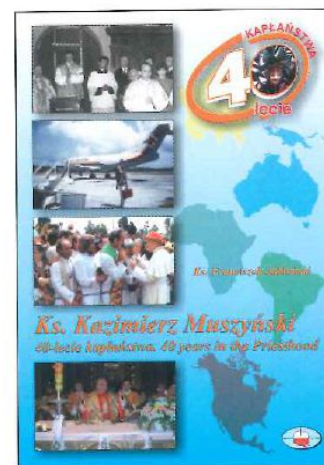
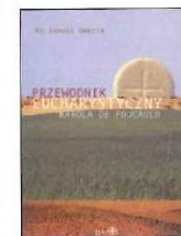
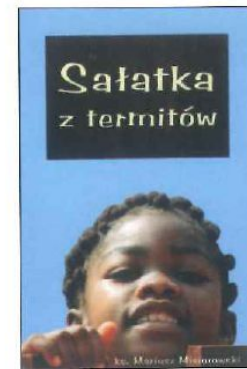
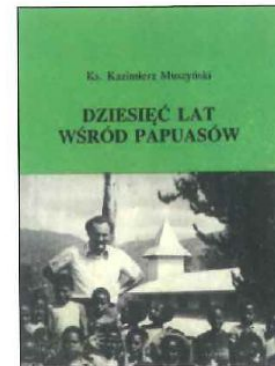
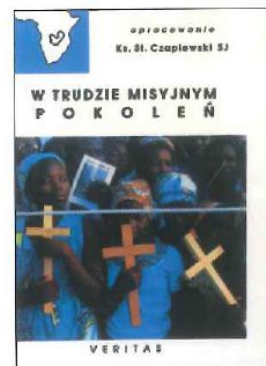
145. Szarapka	Maria	Bydgoszcz
146. Szczepaniak	Felicja	Września
147. Szczepaniak	Zdzisława	Gniezno
148. Szczesniak	Leszek	Gniezno
149. Szczęsny	Antoni	Jarocin
150. Szołowicz	Zenon i Genowefa	Bydgoszcz
151. Szyber	Katarzyna	Bydgoszcz
152. Szulc	Jadwiga	Gniezno
153. Szumigała	Maria	Września
154. Szumilas	Antonina	Limanowa
155. Szymanowska	Magdalena	Owińska
156. Szymanski	Bolesław	Bydgoszcz
157. Szymańska	Stanisława	Gniezno
158. Szymczak	Mieczysław	Łobżenica
159. Światłowicz	Teresa	Milicz
160. Świtek	Krzysztof	Otwock
161. Tadych	Łucja	Wyrzysk
162. Tendaj	Anna	Olsztyn
163. Teski	Wojciech	Kutno
164. Tomaszewska	Barbara	Września
165. Truniarz	Henryk	Tarnobrzeg
166. Tyborowski	Wojciech	Zambrów
167. Urbanek	Zdzisław	Gniezno
168. Utig	Ryszard	Gniezno
169. Uzarski	Leszek	Bydgoszcz
170. Walczak	Urszula	Bydgoszcz
171. Walczak	Jan i Aleksandra	Gniezno
172. Warchał	Zdzisława	Gniezno
173. Wiczorek	Janina	Mogielnica k/Grójca
174. Wiek	Anna	Września
175. Wieruszewska	Teresa	Katowice
176. Wietrzykowska	Maria	Mogilno
177. Wikariak	Agnieszka	Gorzycce
178. Winiarska	Teresa	Gdaka
179. Winnicki	Wojciech	Ściniawka Śred.
180. Wiśniewski	Edward	Gniezno
181. Wiśniowski	Jan	Bydgoszcz
182. Witczak	Helena	Powidz
183. Witkowski	Wojciech	Poznań
184. Włodarscy	Czesław i Danuta	Bydgoszcz

185. Woś
186. Woźniak
187. Wypych
188. Wysocki
189. Zachwieja
190. Zalewska
191. Zamiar
192. Zamysłowski
193. Zielińska
194. Zimniewicz
195. Żuk
196. Żywiłowska

Janina
Ryszard
Wojciech
Wojciech
Janina
Aleksandra
Ryszard
Andrzej, ks.
Teresa
Izabela
Wojciech i Dorota
Urszula

Nakło
Bydgoszcz
Wrocław
Nowy Dwór Maz.
Gniezno
Września
Fałkowo
Gniezno
Nakło
Września
Nidzica
Złotniki Kujawskie

*Ks. prof. dr hab. Władysław
Kowalak SVD*

Recenzja

W pracy *Błogosławione stopy głoszących Dobrą Nowinę* ks. dr Franciszek Jabłoński, misjolog i działacz misyjny, podjął jeden z centralnych problemów misjologii posoborowej, jakim jest udział księży diecezjalnych (fideidoniści), sióstr zakonnych oraz laikatu w misyjnym dziele Kościoła i nowej ewangelizacji. Autor skoncentrował swoją uwagę na działalności księży, sióstr, braci zakonnych i osób świeckich pochodzących z Archidiecezji Gnieźnieńskiej i pracujących na wszystkich kontynentach świata.

Przy zastosowaniu metody socjograficznej i typologicznej analizy treści (przed wszystkim dokumenty osobiste misjonarzy) wprowadza w kontekst ich pracy, przedstawia jej charakter oraz formy, a wykresy, mapy, ilustracje oraz barwne zdjęcia wzbogacają treść zawartą w tekście.

Ze względu na brak opracowania działalności misyjnej polskich misjonarzy, książka nabiera wyjątkowego znaczenia. Szczególnym walorem jest jej aktualność z punktu widzenia misjologicznego, informacyjnego i katecherycznego. Powinni ją przeczytać nie tylko młodzież, lecz także rodzice i wychowawcy, nauczyciele i katecheci, pedagodzy i duszpasterze, ze szczególną rozważą i zadumaniem.

1. Jarosław Różański OMI, *Misje a promocja ludzka według dokumentów soborowych i posoborowych oraz praktyki misyjnej Kościoła* [Missions and human promotion according to documents of the Vatican Council and after the Council, and missionary practice of the Church], Warszawa 2001, ss. 275.
2. *Ewangelia między tradycją a współczesnością afrykańską* [Gospel between African Tradition and Today], Edited by Jarosław Różański OMI and Paweł Szuppe, Warszawa 2004, ss. 197.
3. Fr. Franciszek Jabłoński, *Misjologdy polscy. Informator* [Polish missiologists. Directory], Warszawa 2005, ss. 196.
4. Ireneusz Paweł Ropiak SAC, *Kult Najświętszej Maryi Panny Królowej Pokoju w Yamoussoukro na Wybrzeżu Kości Słoniowej* [St. Mary's Virgin Queen of Peace cult in Yamoussoukro, Ivory Coast], Warszawa 2005, ss. 351.
5. Fr. Andrzej Halemba, *Religious and ethical values in the proverbs of the Mambwe people (Zambia) – part I*, Warszawa 2005, ss. 346.
6. Fr. Andrzej Halemba, *Religious and ethical values in the proverbs of the Mambwe people (Zambia) – part II (Proverbs)*, Warszawa 2005, ss. 658.
7. Fr. Tomasz Atlas, *Ruch charyzmatyczny w Republice Kongo i jego wpływ na kształtowanie życia osobistego i społecznego* [Charismatic Movement In the Republic of Kongo and its influence on the formation of personal and social life], Warszawa 2005, ss. 206.
8. Fr. Marian Midura, *Wkład polskich misjonarzy i misjonek w rozwój Kościoła katolickiego w Senegalu* [The contribution of Polish Missionaries to the development of the Catholic Church in Senegal], Warszawa 2006, ss. 440.
9. Fr. Romuald Szczodrowski, *Misyjny wymiar życia i działalności matki Marii Teresy Linsen i zakonu Communio in Christo* [Mission aspects of the life and activity of Maria Teresa Linsen and the Communio in Christo order], Pelplin 2006, ss. 334.
10. Fr. Franciszek Jabłoński, *Błogosławione stopy. Świętowojczechowi Misjonarze* [The blessed feet. St. Wojciech's Missionaries from Gniezno], Warszawa 2007, ss. 582.
11. Marek Rostkowski OMI, *La cooperazione dei laici all'attività missionaria della Chiesa nell'insegnamento di Giovanni Paolo II* [The Cooperation of the Laity in the Missionary Activity of the Church according to the Teaching of John Paul II], Warszawa 2007, ss. 332.

www.misiologia.uksw.edu.pl

Publikacja ta niech pozostanie świadectwem tego, co dokonało się i dokonywane jest przez posługę świętojciechowych misjonarzy. Niech będzie zachętą dla czytelników do modlitwy i ofiary w intencji misjonarzy wiernych, pośród których spełniają swoją pasterską posługę.

Abp Henryk Hoser, SAC

Ważniejsza książka ks. dr. Franciszka Jabłońskiego pomaga ocalić od zapomnienia cenne doświadczenia z pracy misyjnej misjonarzy pochodzących z Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Budzi ona nadzieję, że historia ta będzie dalej pisana z podobnym zapałem przez misjonarzy naszej Archidiecezji.

Abp Henryk Józef Muszyński

Wierzę, że przy lekturze tej książki, ci wszyscy, którym zawsze było drogie misyjne dzieło Kościoła, znajdą potwierdzenie słuszności swej ofiary, trudu i poświęcenia w intencji tego dzieła.

Bp Bogdan Wojtuś

Przeglądając „Błogosławione stopy”, pragnę wyrazić szczególną wdzięczność i pamięć o wszystkich świętojciechowych misjonarzach, którzy w naszym Kościele odkrywają swoje powołanie, aby iść i głosić Ewangelię Chrystusa i Jego Ewangelię narodom.

Bp Wojciech Polak

W związku z brakiem opracowania działalności misyjnej polskich misjonarzy, książka nabiera wyjątkowego znaczenia. Szczególnym atutem jest jej aktualność z punktu widzenia misjologicznego, formacyjnego i katechetycznego. Powinni ją przeczytać nie tylko rodzice, lecz także rodzice i wychowawcy, nauczyciele i katecheci, duszpasterze i duszpasterze, ze szczególną rozważą i zadumaniem.

Ks. prof. dr hab. Władysław Kowalak SVD

